SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #2.2020

Mange sprell!

Rovere finner på mye gøy, og Sandnesgauken roverlag har gode tips til rovermoro.

INNHOLD

FLOKK OG KOLONI
Hysj ... 8
Mye liv i døde trær ... 9
Hva spiser vi om 50 år? Fem speidere svarer ... 10
Ta et merke: Klar deg selv ... 11
Godt miljønytt ... 12
Patruljedyret: Røyskatt ... 14

TROPP
Vær med og bestem i speideren! ... 18
En del av noe større ... 20
Min speidersommer i Sveits ... 22
Ta et merke: Verdensvennskap ... 24
Bygg stødig - tenk trekant ... 25
Spis grønnsakene dine! ... 26
Larvetacos - bra for klimaet, men er det godt? ... 28
Da speiding var forbudt ... 30
Turmat-spalten: Kikerter med pasta og pesto ... 35
Portrettet: Speideren som ble slangefotograf ... 38

ROVERLAG
Ikke som andre lederkurs ... 40
Ta et merke: Natur- og miljøvern ... 43
Mer moro i roverlaget ... 44
Sommerleir for rovere ... 46
iScout ... 47
Reint vann i koppen ... 48

LEDER
Overbeviste myndighetene med speidermetoden ... 52
Valg 2020: På søken etter ulike typer ... 54
European Jamboree 2021 ... 56

FASTE SPALTER
Kortnytt ... s 3
Pondus og Påsan ... s 32
Peffens hjørne ... s 33
Premiequiz ... s 34
Heder & ære ... s 59

F-1

Hva er dette?
Bokstaven og tallet viser hvilket *mål* i programmerkene saken passer til. Merkene og målene finner du i loggbøkene og i Speiderbasen.

LEDER

REDAKTØR: KIRVIL KAASA

Speiding i en unntakstid

Det har vært en rar vår. Den som ikke synes det, må ha ligget i hi og nettopp våknet fra vinterdvalen!

I begynnelsen av mars kom de første telefonene til forbundskontoret fra speiderledere og foreldre som lurte på om det var greit å dra på snøhuletur i disse tider. Vi svarte etter beste evne at det ikke var noe forbud mot det, men at man måtte være nøye med håndvask og la være å dra hvis man kjente seg syk.

Bare én uke senere kom vendepunktet: Skoler og barnehager stengte, alle organiserte fritidstilbud måtte ta en lang pause. Anbefalingen var å holde seg mest mulig unna andre, også venner og familie. Det var en del av den store smittevernedugnaden, som ennå ikke er over. Det var ikke lenger tillatt å gjennomføre speidermøter og -turer som vanlig.

I denne utgaven av SPEIDEREN, som vi planla i februar, kan du blant annet lese om da speiding var forbudt i Norge, under 2. verdenskrig, for nesten 80 år siden. Det er rart å tenke på at speidere også nå må finne andre måter å drive speiding på, men nå som da, lot ikke speiderne seg stoppe. Heldigvis! Og det kommer bedre tider igjen – det er bare å glede seg!

Speiderhilsen
Kirvil Kaasa
ansvarlig redaktør

ALLTID BEREDT

Besøksadresse:
St. Olavsgate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

TRYKT I NORGE NO-145

SPEIDEREN er kortreist, miljøvennlig og produseres på bærekraftig vis. Papiret er fra en av de mest miljøvennlige papirfabrikkene i Sverige. SPEIDEREN trykkes på et svanemerket trykkeri på Aurskog før bladet sendes direkte til deg. Trykt i Norge og trygt for deg som medlem i Norges speiderforbund.

Ansvarlig redaktør: Kirvil Kaasa
Design: Speider-sport
Forsidefoto: Privat
Trykk: 07 Media
Opplag: 15 580
Redaksjonen avsluttet: 21.4.2020
Generalsekretær: Knut Harald Ulland
Speidersjef: Håvard Djupvik
Bidragsytere: Adam Blom Helmikstøl (vitser), Ellisiv Solberg, Ingrid Bakke Fredheim, Antonia MacColl og Ksenia Sazonova

Redaksjonen:
Alexander Vestrum
Amalie Dalhaug Halleland
Carl-Frederic Salicath
Christian Sangereid
Eilif Tanberg
Hanne Kristine Lybekk
Marte Mellum
Regine Skogmo Grøtte
Tiril Thorvaldsen Fosen

KORTNYTT

AV ALEXANDER VESTRUM OG KIRVIL KAASA

FOTO: PRIVAT

Speiderne i Lillesand overrasket over penger

– Jeg måtte si det på nytt, for de trodde de hørte feil. Vanligvis må de spørre etter penger, og de ble så glade, sier Anne Lise Tveit. Hun er leder i Lillesand sanitetsforening. Nylig ga foreningen 10 000 kroner til speiderne, skriver Lillesands-Posten.

– Vi liker å støtte lokale lag og foreninger, og denne gangen var det speidernes tur. De er så flinke med alt det de får til, sier lederen i sanitetsforeningen videre. ❖

Speidere med på Drømmeplassen i Moss

– Den vil bli et flott tilskudd til de aktivitetene som allerede er etablert i dette området. Vi tror at dette vil gjøre det mer fristende for barnefamilier å komme seg ut i naturen, sier Hilde Andreassen i 8. Moss speidergruppe. Sammen med den lokale jeger- og fiskerforeningen har gruppa søkt om penger til å lage grillhytte i Nesparken, skriver Dagsavisen Moss Dagblad. Gjensidigestiftelsen har sammen med 4H gitt 100 000 kroner til byggingen gjennom prosjektet Drømmeplassen. Hytta skal ligge mellom speiderhuset og badestranda i parken. ❖

FOTO: ØYVIND ANDREASSEN

FOTO: HERMANN S. FRANER.

Gruppeleder hedret for det hun har fått til i Drammen

Grith Overgaard Fosnæs skjerpet kravene, innførte lederfilosofi og revitaliserte dermed 5. Drammen sjøspeidergruppe, skriver Dagsavisen Fremtiden. Ti år etter at hun tok over i 2010 mottok hun et spesialdesignet og unikt Christiane-anheng i gull fra speidergruppa for en eksepsjonell gjennomføringskraft og systematikk. – Jeg er ingen diktatortype, men er nok direkte og konkret på hva jeg forventer, sier Grith Overgaard Fosnæs. – Jeg har alltid sagt, at vi skal ha plass til alle og at alle foresatte må bidra. Det er frivillig arbeid for alle parter! Christiane er gruppas flotte galeas. ❖

Beredskapsspeiderne hjalp folk på vinterfjellet

– Vi har ikke hatt noen alvorlige hendelser i det varierte vinterværet. Vi har behandlet fem skader og bistått AMK med transport av pasient fra hytte til bilvei, sier Ivar Anton Nøttestad. Han er prosjektkoordinator for Speidernes beredskapsgruppe Sør-Vest. Mellom 15 og 20 speidere hadde i vinterferien beredskap med base på Frikvarteret på Ådneram. ❖

FOTO: OLE SLETTEN

FOTO: MAGNAR RIVELAND - STRANDBUEN

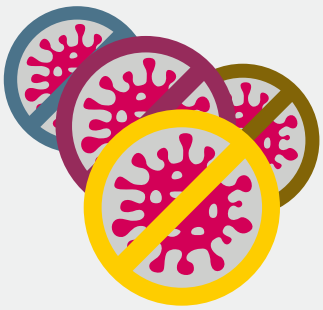
Speiderne plukket søppel for Vegvesenet

– De små plastbitene satt fast i bakken og mellom steiner. De hadde også viklet seg inn i grass og kvister og tang i sjøkanten, forteller speiderne i Strand Jørpeland speidergruppe. De plukket søppel fra utbyggingen av Ryfast, som er et tunnelsystem på Nord-Jæren. Oppdraget fikk de av Statens vegvesen, skriver avisa Strandbuen. Det ble mange sekker med søppel, men det holdt ikke med én dag, så speiderne måtte tilbake igjen og fortsette. ❖

Rjukanspeidere med tilbud i karantenetider

«Stressa foreldre? Ikke fortvil, unger. Luft mamma og pappa i speiderens nye orienterings-løype» foreslår Rjukan Arbeiderblad, og peker på at karantenetiden åpner for nye muligheter. – Nå har vi laget et orienteringsløp i byen som speiderne kan gå én og én, eller med et familiemedlem, forklarer leder Jørgen Sando til avisa. – Da får de øvd noen speiderferdigheter, samtidig som de får fysisk aktivitet. ❖

Nytt merke: Korona-dugnad

Alle, både barn og voksne, må bidra med sitt for at det skal bli så bra som mulig for hele samfunnet i en krevende tid. Det handler ikke bare om å begrense smitte, men også om å ta godt vare på seg selv og vise omtanke for andre. En uke etter at regjeringen hadde innført strenge tiltak, og speideraktiviteten var begrenset til patruljemøter på nett og det vi kan gjøre på egen hånd hjemme, var merket Korona-dugnad på plass i Speiderbasen. Det kan gi en ekstra motivasjon for å bidra til å gjøre verden bedre i 2020! ❖

FOTO: STIAN MORTENSEN JOHNSEN

Laban med Minecraft-møte

Roverlaget til Medkila speidergruppe, Laban RR, har møttes på nett til Minecraft-moro for laget i disse unntakstider, og lagde en imponerende versjon av forbundsmerket. – Med de rette hjelpemidlene og kommandoene tar det ikke altfor mye tid, forteller Stian Mortensen Johnsen. – Men noe tid tok det jo å, enkelt forklart, konvertere et bilde av speiderlilja til en rekke av kommandoer, forklarer han. ❖

Tips oss

Her presenterer vi notiser om små og store speiderhendelser. Fortell oss hva du driver med! Har dere vært på en tur litt utenom det vanlige? Kanskje dere har gjort noe som er blitt lagt merke til i lokalsamfunnet? Send bilde og en kort tekst til SPEIDEREN, så kanskje det havner i bladet: kk@speiding.no

Ingrid i arbeidsuke hos speiderne

– Jeg trivdes bedre på kontor enn ved en skole, sier Ingrid Bakke Fredheim (14). Er du blant dem som har fått brev med merke fra et arrangement som ble avlyst på grunn av korona-utbruddet? Da er det nok Ingrid som har sørget for det. Hun har hatt arbeidsuke på forbundskontoret til NSF i Oslo.

Ingrid er speider i Ørn i 1. Kolbotn speidergruppe. Hun startet uka med å se gjennom og sortere bilder fra en dugnadsleir på Svalbard. Dessuten har hun laget kryssord og «grubliser», jobbet med tekster som har kommet inn til SPEIDEREN og sendt ut kontingentgiroer.

– Det er spennende å se hvordan en organisasjon drives. Det er det mest sannsynlig at jeg kommer til å jobbe med senere, sier hun. Høres det spennende ut med arbeidsuke på forbundskontoret? Ta kontakt på nsf@speiding.no for å sjekke mulighetene! ❖

FOTO: ALEXANDER VESTRUM

FOTO: JANNE K. FONGEN

Sandefjords speidere møtes på nett

Mange speidergrupper begynte raskt å se etter nye muligheter da det i mars ikke lenger var greit å ha vanlig speideraktivitet på grunn av strenge smitteverntiltak.

1. Sandefjord speidergruppe rigget straks for møter via skjerm. – Nå som alt av sosiale sammenkomster er avlyst, er det mange barn som kjeder seg, og er mye alene. Dette er grunnen til at vi kjører speidermøtene virtuelt, sier troppsleder Janne Kathinka Fongen (17). – Fremover vil det være naturlig å jobbe med hygiene, og hvordan vi som speidere kan bidra til at det skjer minst mulig smittespredning, forteller hun til Sandefjords Blad ❖.

Speidersport.no

Asivik speidersekken er en super juniorsekk til ferske og erfarne speidere. For enkel tilgang og god oversikt har sekken ett stort rom med to lommer på innsiden av frontlommen. Én flat lomme for papir og ting som ikke skal krølle, og en stor nettinglomme til tannbørste, bestikke, lommelykt og andre småting.

FRA 849,–

Foto: Rebecca Snekkenes / Team Speider-sport • Speidermodell: Solveig Dijupvik / Rælingen speidergruppe

Foto: Iver Gjendem / Speider-sport • Speidermodell: Storm Heneide Gjendem / Rælingen speidergruppe

speider-sport

Speidersport.no

NY

Wildo Speiderpakka er en turmatboks med brettekopp og skikkelig stålbestikk. Dette er den oppgraderte versjon av den klassiske svenske Tallrikslådan med klikklås på bunn og lokk.

~~259,-~~ 199,–

FOTO: GARY RUNN

Denne søte koalaen tar seg en lur, og det gjør den ofte! Når den ikke sover, spiser den blader fra eukalyptustreet. Bladene er giftige, også for koalaen! Derfor må koalababyer venne seg til slik mat når de slutter å drikke melk fra koalamamma. Hvordan de gjør det? Jo, koalamamma mater dem med sin egen bæsj! Den inneholder bakterier som koalaen trenger å ha i tarmen sin.

Bakteriene gjør at koalaen kan leve av eukalyptus, som er det eneste den spiser! Også all væske koalaen trenger får den fra eukalyptusbladene. ❖

AV: ALEXANDER VESTRUM

Mål:
F-8,
S-6

Mye liv i døde trær

I skogen har du helt sikkert sett døde trær. Men visste du at det er **masse liv** i dem?

Det kan være alt fra mose, lav og bakterier til sopp, insekter og edderkopper. Og noen ganger enda større dyr. Mange av disse dyra er sjeldne.

De døde trærne brytes ned, det vil si at de råtner og blir spist av dem som lever i trærne. Til slutt er de borte. Men det tar lang tid. Noen steder kan det gå så lenge som flere hundre år.

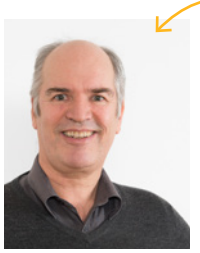

FOTO: ERLING FLØISTAD

Jogeir Stokland er biolog og ekspert på nedbrytning av tre. Han har vært med på å skrive ei bok om livet som finnes i døde trær. Den heter «Biodiversity in Dead Wood». Forskeren forklarer at det er viktig å ta vare på døde trær. Det gjelder ikke bare i skogen, men også andre steder man finner trær.

KJEMPEVIKTIGE

De døde trærne er viktige for sopp, insekter og dyr som flaggermus og fugler, som flaggspetten på bildet. Et av insektene er den sjeldne billen eremitten. Mange insektsamlere trodde den var utryddet i Norge.

– I Tønsberg oppdaget man sommeren 2008 at eremitten fantes i de hule trærne på en gravlund. Dermed lot kirken de gamle trærne stå istedenfor å erstatte dem med nye, slik planen var, sier Jogeir Stokland. ❖

Studer stammen på et dødt tre. Da kan du finne mange spennende spor etter fugler og insekter!

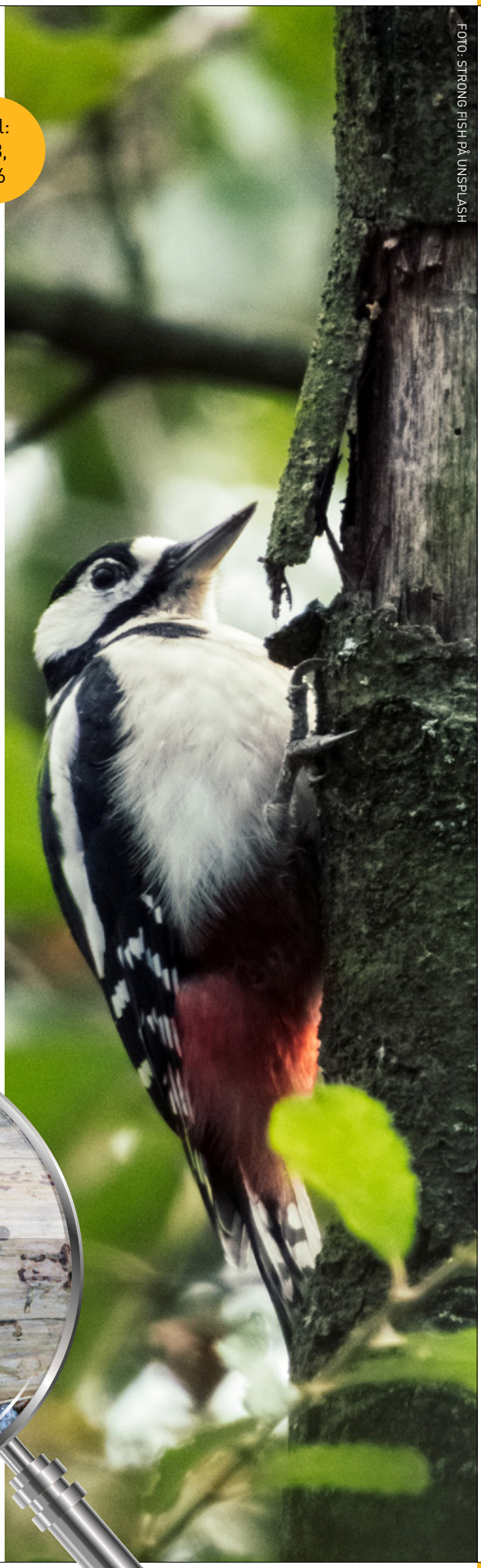

FOTO: STRONG FISH PÅ UNSPLASH

TEKST: TIRIL FOSEN

Hva spiser vi om 50 år?

Kjøtt? Planter? Noe helt annet? Vi spurte noen speidere, her er det de svarte.

Marte Lium Grønn-Hagen, 11 år, patruljen Pinnsvin i Melhus speidergruppe

– Jeg tror vi kommer til å spise insekter. Det har jeg sett videoer av og lest om, og at insekter egentlig smaker som snacks! Vi kommer nok til å spise mye mindre kjøtt og mer fisk, også. Men fortsatt mye pannekaker!

Elias Vågsdalen Gullesen, 13 år, Arendal FSK speidergruppe

– Jeg tror vi kommer til å lage maten på en annen måte, for eksempel i en type maskin. Jeg tror vi kommer til å kutte ned på kjøttet, det er kanskje ikke så mye kjøtt igjen? Jeg tror det kommer til å være mer aktuelt å spise planter.

Kristian Eriksen, 15 år, patruljen Oter junior i 1. Lervik speidergruppe

– Jeg tror vi kommer til å spise vanlig mat, hvis vi klarer å bevare maten vi spiser nå. Vi kommer nok gradvis til å spise mer og mer planter og insekter, kanskje vi to–tre ganger i uka? Jeg tror vi kommer til å fortsette å spise fisk, hvis vi klarer å stoppe de store plastutslippene.

Ronja Johanne Forsaa, 12 år, patrulje Ulv i Medkila speidergruppe

– Jeg tror vi kommer til å spise mindre kjøtt enn det vi gjør nå! Vi kommer til å dyrke mer planter og grønnsaker, og kanskje vi lager grønnsaksmat på bål i stedet for å grille pølser.

Andreas Linnerud Krogstad, 12 år, patrulje Mår i 1. Tyristrand speidergruppe

– Jeg håper at vi kommer til å spise mye av det samme som vi gjør nå! Jeg tror kanskje vi kommer til å spise kjøtt, og håper vi kommer til å spise entrecôte.

Mål:
F-2, 7

TA ET MERKE

TEKST: KIRVIL KAASA

KLAR DEG SELV!

– Det har jeg aldri gjort før, så det klarer jeg helt sikkert! sier Pippi Langstrømpe. Men det kan være lurt å lære seg en del ting før du gjør dem helt alene.

Klar deg selv-merket for deg som er småspeider handler om å få til ting som er smart å kunne. Du synes sikkert det er gøy å få gjøre ting selv. Det er fint når de voksne stoler på at du kan greie en oppgave uten hjelp. Jo mer du kan, desto mer får du ofte lov til. Og du kan klare mye!

Her ser du hva du skal kunne gjøre helt selv for å ta Klar deg selv-merket. Noe av det kan du nok allerede, andre ting har du kanskje ikke gjort før. Vis merkekravene til en voksen og avtal at du skal få øve deg på det du ikke kan. Hva synes du er vanskeligst? Å sy? Å holde orden på rommet ditt? Du kan sikkert få til begge deler! ❖

MERKEKRAVENE:

- ☐ Vis at du kan sende en postpakke.
- ☐ Vis at du kan skifte en lyspære.
- ☐ Vis at du kan skifte pære og batteri i en lommelykt.
- ☐ Vis at du kan kle deg fornuftig i forskjellige typer vær.
- ☐ Finn ut hva du må passe på eller se etter før du går ut av huset og lag en sjekkliste.
- ☐ Vask og stryk speiderskjerfet.
- ☐ Vis at du kan handle i butikken.
- ☐ Vis at du kan holde orden på eget rom i minst én måned.
- ☐ Sy merker på speiderskjorta selv.

Lykke til!

BLI EKSPERT

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** JOHANNA MONTOYA - UNSPLASH

Mål:
S-7, 14

GODT miljønytt

Synes du det kommer mange dårlige nyheter som handler om klima og miljø? **Heldigvis skjer det mye bra i verden,** vi hører bare ikke like ofte om det!

Hvis isbjørnene kunne gjort noe for at temperaturen på jordkloden ikke skal stige, hadde de nok slåss for det med labber og klør!

Å RYDDE STRENDENE NYTTER!

Hvert år havner mellom 8 og 13 millioner tonn plast i verdenshavene. Når det er så mye søppel som hvert år slippes ut i naturen, hjelper det å plukke opp noen plastflasker og plastposer fra fjæra? Svaret er heldigvis ja. Forskere har sett på mengden søppel på strendene i Lofoten fra 2011 og til 2018. De har oppdaget at det blir funnet stadig mindre søppel der – det nytter å rydde.
Kilde: NRK Nordland

STADIG FLERE BRYR SEG

Flere og flere mennesker, organisasjoner, bedrifter og regjeringer gjør noe for å løse klimaproblemene! Gjennom det vi kaller Paris-avtalen fra 2015 har alle land i verden har lovet at de skal jobbe

for lavere utslipp av klimagasser. USA trakk seg fra avtalen i 2019. Det er ikke en god nyhet, men det er likevel veldig mange i USA som jobber med å løse klimaproblemene. De aller fleste forstår at alle må bidra, og at de rike landene må hjelpe de fattige landene.

MER SOL OG VIND

Stadig flere områder i verden får elektrisitet fra sol- eller vindkraftanlegg. Det betyr at verden trenger mindre kull og olje, som forurenser ganske mye. Tyskland har bestemt at det er forbudt å bruke kull som energikilde. Å slutte å bruke kullkraft er veldig viktig for å motvirke klimaendringene. Andre europeiske land holder også på å kutte bruken av kull. I 2019 stengte to av de største kullkraftverkene i USA.

Kilde: worldwildlife.org og Verdens beste nyheter / energiogklima.no.

REDDER ELVENE

Flere elver i Norge er reddet den siste tiden fordi den norske regjeringen har sagt nei til å bygge vannkraftanlegg i dem. Det er bra for mange fisker og planter og andre små elveinnbyggere.

Kilde: Miljøagentrapporten.

FOTO: MARLA PRUSIK - UNSPLASH

HÅP FOR KORALLREVENE

Siden 70-tallet halvparten av verdens korallrev forsvunnet. Varmere havvann gjør at korallene blir bleket og dør. Et surere hav og mindre oksygen i vannet skader også korallene. I tillegg trues de av skadelige fiskemetoder og mye turistaktivitet. Koraller er livsviktig for en stor del av livet i havet.

Nå er mange engasjert i det som må bli en global redningsaksjon. Det aller viktigste er at korallrevene blir beskyttet mot menneskenes aktivitet, og at temperaturen i havene stiger så lite som mulig. Men ny teknologi kan også hjelpe til med å redde revene. I Australia bruker man avanserte metoder for å styrke korallene. Korallene er levende vesener, og målet er å gjøre dem «tøffere». Forskere og andre jobber ivrig med å dyrke frem de korallene som tåler varme bedre enn andre. Slik håper man å kunne «bygge opp» igjen ødelagte korallrev.

Kilde: NRK

SMARTE LØSNINGER

Det kommer stadig flere klimasmarte løsninger! Forskere og oppfinnere over hele verden jobber med oppfinnelser for produksjon av mat og for transport. Slik får vi mindre utslipp av klimagasser og lurere måter å dyrke mat og dyrefôr på. Kyr og sauer slipper ut mye rap og promp. Det fører til utslipp av klimagasser i atmosfæren. Nye og bedre måter å produsere dyrefôr på, gjør at det blir mindre utslipp.

Flere norske gårder er også med på å prøve ut bruk av solenergi til å varme opp fjøs, hvordan man kan bruke kumøkk og halm fra åkrene til energi og mye mer.

Kilde: Aftenposten

Stadig flere lærer mer om hvordan vi påvirker klimaet, og hvordan vi kan ta vare på det. Det er helt nødvendig for å få til endring!

NEI TIL ØDELEGGELSER!

Vi protesterer! Hundretusener

FOTO: MARKUS SPISKE

av barn, unge og voksne i mange land har deltatt på klimademonstrasjoner. I fjor høst så vi antakelig den største klimaprotesten i verdenshistorien med fire millioner deltakere i 160 land på én dag. En del vil si at barn ikke kan påvirke noe særlig fordi de ikke har stemmerett, men det er ikke riktig! Dessuten er det bare noen få år til masser av unge som er opptatt av klimaet blir gamle nok til å stemme i valg.

MORSOMT OG MILJØVENNLIG

Mye av det som er morsomt, kult og hyggelig å gjøre både i speideren og ellers er miljøvennlig. Sykkeltur, telttur, fisketur, mørkevandring, hinderløype, overnatte i hengekøye, skattejakt i skogen, kanotur, togtur, spillkveld, leirbål, bake boller eller muffins med solovn og mye mer! ❖

FOTO: BRIAN YURASITS - UNSPLASH

Mål:
S-6

En liten luring som samler på mye rart

En bit av en papplate? En hyssingstump, eller et tomt plastbeger? Kjekt å ha! Røyskatten er litt som Askeladden: **«Jeg fant, jeg fant!»**

RØYSKATT
Latinsk navn: Mustela erminea
Mårdyrfamilien
Levetid: 4–6 år
Vekt: 250–450 g
Lengde: 19–32 cm + 8–12 cm hale
Favorittmat: fugleegg, mus og lemen

PATRULJEDYRET

TEKST: CHRISTIAN SANGEREID I **FOTO:** NATURFOTOGRAF ROGER BRENDHAGEN

Røyskatten finnes over hele landet. Om sommeren er den brun, med et hvitt eller gulhvitt felt på brystet og magen. Haletippen er svart. Vinterpelsen er helt hvit, unntatt den svarte haletippen. Slik kan du se forskjell på røyskatten og den mindre snømusa, som er helt hvit.

Vinterpelsen kalles «hermelin». I riktig gamle dager ble den sett på som veldig verdifull. Da kong Georg den 6. skulle krones i Storbritannia i 1937, fikk han 50 000 hermelinpelser i gave fra Canada! I dag er ikke pelsen lenger populær. Siden røyskatten er veldig liten, er det kostbart å lage skinnplagg av den.

NYSGJERRIG OG FLINK

Røyskatten er nysgjerrig og tøff, selv om den er liten. Den stikker gjerne hodet ut fra steinura for å se hva som lager lyd. Den er slank og smidig, lynrask og kommer frem over alt. Den svømmer lett i vann over til holmer og øyer, og den klatrer i trær og på husvegger. Når den klatrer nedover, er det med hodet først, slik ekornet gjør.

Røyskatten har veldig god luktesans og ser godt i mørket, men ikke i dagslys. Derfor er det vanligst å se den i skumringen eller om natten.

EN LITEN TYV

Røyskatten har fått navnet sitt fordi den er en mester i musejakt. Derfor ville folk før i tiden gjerne ha røyskatten ved husene sine. Den trives også godt i steinrøyser og steingarder hvor det er både skjul og mat. I tillegg til mus, spiser den lemen, hareunger, fugler og fugleegg. Den er også glad i fisk og fiskerester. Røyskatten er flink til å samle mat, men er også kjent for å ta ting som den ikke kan spise– og som den kanskje ikke kan bruke til noe.

Siden røyskatten fanger dyr og samler,kan den finne på å gjemme små byttedyr inni eller under bygninger. Etter hvert råtner de og lukter ganske vondt, noe som ikke alltid er like greit.

RØYSKATTMIDDAG

Flere større dyr er glad i en liten røyskatt til middag. Derfor må den passe seg for rev, katt, ugler og andre rovfugler. Men den vanligste grunnen til at røyskatten dør, er faktisk mangel på mat. De årene hvor det er veldig lite mus og lemen, dør mange røyskatter. En røyskatt blir sjelden mer enn fire år, men det er vanligere at den ikke blir mer enn ett og et halvt år. Ungene blir født på våren, og røyskattmoren får mellom fem og tolv unger. Når det er stor tilgang på mat (i museår og lemenår), blir det født flest røyskattunger. ❖

Liten og søt, men et rovdyr likevel. Her har røyskatten fått tak i ei musesteik.

HODEBRY & VITSER

AV: INGRID BAKKE FREDHEIM

Mål:
K-3, 4

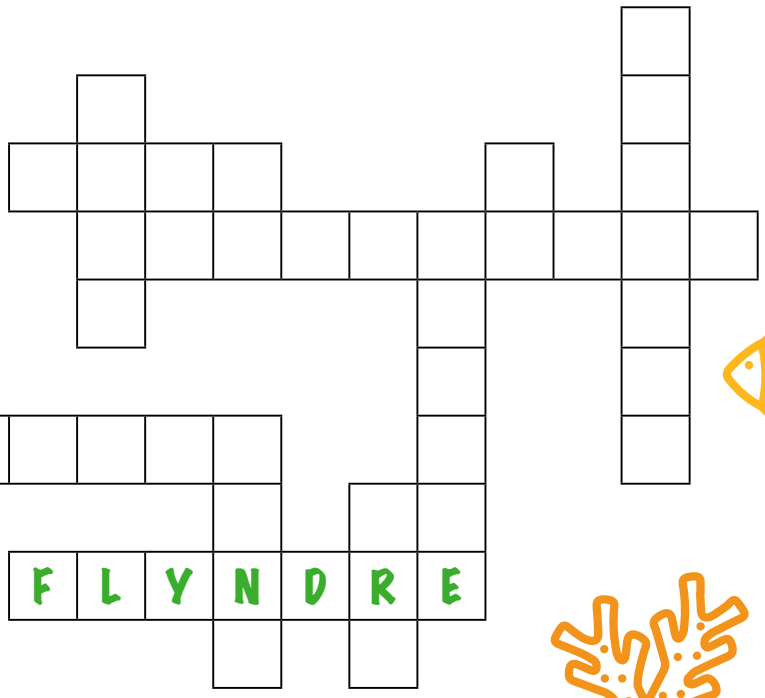
KRYSSORD

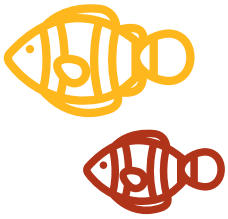
Tips: Det er lurt å starte med det lengste ordet

Sett inn ordene på rett plass

Seilbåt
Åre
Kano
Torsk
Kråkebolle
Brygge
Ro
Laks
Flyndre →
Tang

GRUBLISER

Det står flere bøker på en hylle. Den fjerde boka fra høyre er den sjette boka fra venstre. Hvor mange bøker står det på hylla?

Kari har fem venner som kommer på besøk til henne. De fem kjenner ikke hverandre og skal hilse ved å ta hverandre i hendene. Hvor mange håndtrykk blir det før alle fem har hilst?

Du finner løsningene på oppgavene på side 58.

Har du hørt om han som skulle opptre, men så våkna han ikke før klokka åtte?

Edderkopp på restaurant: – Kelner, kelner, det er suppe på fluene mine!

Hvilken mat er både stor og myk? Bremykt.

Hahahah Hhihihi!

Hva blir bier når de dør? Zombier.

Vet du hvorfor man ikke kan gå gjennom jungelen mellom klokka fire og fem på natta? Fordi elefantene hopper i fallskjerm.

Hahahahehehehihihi!

Hhihihi!

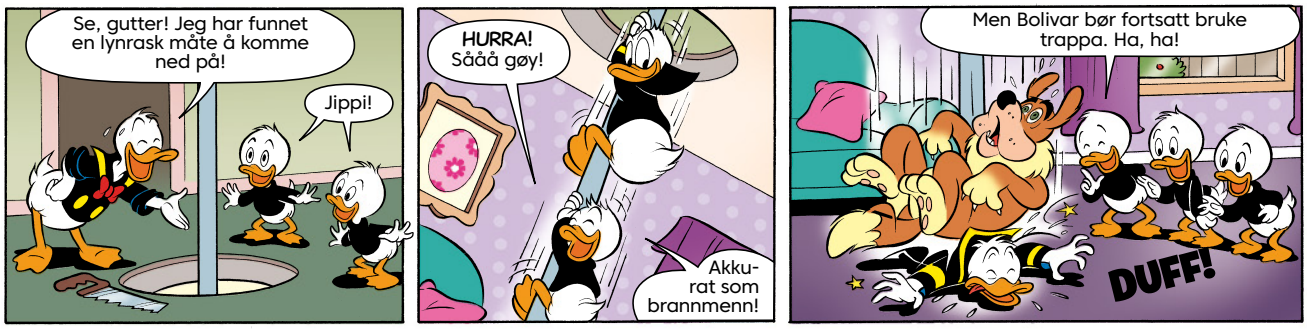
Har du hørt om apen som slengte seg fra tre til halv fire?

Vet du hvorfor beveren har flat hale? Fordi den gikk gjennom jungelen mellom klokka fire og fem på natta.

Tegneserier

Mål:
S-1, 2, 3

SPEIDERDEMOKRATI

TEKST: AMALIE DALHAUG HALLELAND I **FOTO:** CF SALICATH

Vær med og bestem i speideren!

Hvilke speidermerker skal vi ta?
Hvor skal vi på leir? Skal gruppa kjøpe nye kanoer?
I speideren kan du være med og bestemme slike ting.
Det er speiderdemokrati.

Å tenke kritisk, tenke nytt og ta ansvar for seg selv og andre unge er en viktig del av det å være speider. Det som gjør speiding til noe spesielt, er speidermetoden. Den er måten vi driver speiding på, og består av åtte elementer. Samfunnsengasjement, patruljesystemet og medbestemmelse og ansvar er tre av disse. De er grunnlaget for medvirkning og medbestemmelse i speideren. Dette er flotte ord, men hva betyr det for deg?

MANGE ER MED PÅ Å BESTEMME

Medvirkning handler om å påvirke din egen speiderhverdag og å påvirke verden rundt deg. Påvirke verden gjør vi for eksempel når vi har strandrydding, er med på en klimaprotest, på en Pride-parade eller på Speideraksjonen. Medbestemmelse er muligheten til å bestemme, eller delvis bestemme, over deg selv og det du har lyst til å gjøre.

I speideren finnes det mange møter der man bestemmer og tar avgjørelser. Førerpatruljemøter, gruppeting, kretsting, korpsting og speiderting er slike demokratiske

møter. Alle som har møterett kan delta, si sin mening og stemme. I speidergruppen er det ofte budsjett, speiderhytten eller nytt utstyr som diskuteres og bestemmes. Gruppetinget velger også sine representanter til kretstinget eller korpstinget.

På kretstinget og korpstinget er det litt større ting som blir bestemt, som krets- eller korpsleir, budsjett og hvem som skal være representanter til Speidertinget og Speider- og Roverforum. På Speidertinget, hvor representanter fra alle kretsene og korpsene og Speider- og Roverforum møtes, bestemmer man hva forbundet skal gjøre de neste to årene, hvem som skal være med i Speiderstyret og mye mer. Her har du som representant mulighet til å påvirke hele organisasjonen. Det er ganske kult!

DEMOKRATI I TROPPEN OG PATRULJEN

For de fleste speidere er medvirkning og medbestemmelse i patruljen eller roverlaget den viktigste måten å drive speiderdemokrati på. Med patruljesystemet kan dere bestemme nesten helt selv hva dere bruker patruljemøtene til og hva dere skal gjøre på patruljeturene. Alle skal få være med og bestemme og få ansvar for at planene gjennomføres. Det er patruljedemokrati!

MYE ELLER LITE DEMOKRATI?

I noen speidergrupper bestemmer patruljene mye selv. Hos andre er det lederne som planlegger mye av patruljenes aktiviteter. Hvis dere vil bestemme mer over egne møter og turer, ta det opp med troppslederen deres. Da kan dere sammen finne smarte måter å gjøre det på! De aller fleste ledere vil synes det er bra at dere vil bestemme mer. Hvis lederen deres er i tvil om det er en god idé, forklar at det er en viktig del av det å være speider. Om det ikke er nok, sett opp et forslag til hva dere tenker å gjøre på patruljemøtene framover. Det viser at dere mener alvor. Bruk gjerne loggbøkene for stifinnere og vandrere og speiderbasen.no som utgangspunkt. ❖

TIPS FOR Å BESTEMME MER
OVER EGEN SPEIDERHVERDAG

1. Legg en plan for hva dere vil gjøre i patruljen.
2. Har dere forslag og ønsker til troppsmøtene og til turer, kan patruljeføreren og assistenten ta det opp med lederne.
3. Delta på gruppetinget og si deres mening! Er det litt skummelt å ta ordet i en stor gruppe med mange voksne, kan det gå lettere hvis mange speidere deltar på gruppetinget.

Speidertinget er forbundets øverste myndighet. Hit kommer valgte representanter fra hele landet. Mange av de viktigste beslutningene i forbundet tas her.

∞

Speiderstyret er valgt av Speidertinget til å lede forbundet i perioden mellom hvert speiderting. Speiderstyret tar avgjørelse i alle saker som ikke andre har fått ansvar for, og i saker som ikke er så viktige at Speidertinget må bestemme det.

∞

Kretstinget er kretsens øverste myndighet. Det består av kretsstyrets medlemmer og valgte representanter for gruppene. Kretsstyret velges av kretstinget.

∞

Korpstinget er korpsets øverste myndighet og består av korpsstyret og valgte representanter for korpsspeidergruppene. Speiderarbeid i tilknytning til et kirke- eller religionssamfunn eller en annen organisasjon, kan organiseres som et korps. Det er fem speiderkorps i NSF. Alle korpsgrupper er også medlem av en krets.

∞

Gruppetinget er gruppas besluttende organ. Det består av alle gruppemedlemmene fra 12 år og oppover, pluss representanter for speidere i tropp som ikke har fylt 12 år.

∞

Vil du vite mer om demokrati og medbestemmelse i speideren, les mer på speiding.no under Speider- og Roverforum, **«Speiderdemokrati for dummies».**

TEKST: NNE KRISTINE LYBEKK I **FOTO:** LARS T. RØRAAS

En del av noe større

Lord Baden-Powell i England satt,
han hadde fått en idé.
Han satte på seg sin cowboyhatt
og sa:«Nå verden skal se
at der skal bli speidere til!»*

Og slik gikk det til at speiderarbeidet ble startet i England i året 1907. I første omgang var det bare guttene som fikk være med i speideren, men det tok ikke lang tid før jentene også viste interesse for eventyret. Speidingen kom til Norge i 1909, og i 1911 ble forløperen til NSF stiftet - Norges Speiderguttforbund. Vi er en del av et felleskap, og sammen med andre speidere i verden er vi medlemmer i verdensorganisasjonene WAGGGS og WOSM.

HVA ER WAGGGS OG WOSM, OG HVA GJØR DE?

Den internasjonale speidingen kan virke vanskelig å forstå. Derfor har vi samlet noen fakta som gir deg en kort forklaring:

*) Fra sangen «Lord Baden-Powell i England satt» Tekst: Margrethe Parm. Synges på melodien til «Den friske vind og den milde luft», men som er bedre kjent som «Ut etter øl»!

Mål:
V-11

Ordforklaring

WAGGGS World Association of Girl Guides and Girl Scouts (verdensorganisasjonen for jentene)

WOSM World Organization of the Scout Movement (verdensorganisasjonen for guttene)

MO Medlemsorganisasjon (nasjonalt nivå). De norske forbundene er med i WAGGGS og WOSM gjennom én felles norsk organisasjon, Speidernes fellesorganisasjon. Dette er et krav fra verdensspeiderforbundene.

NSF Norges speiderforbund, ett av de to norske speiderforbundene. Det andre er KFUK-KFUM-speiderne. Til sammen har de ca. 30 000 medlemmer.

WAGGGS	Felles	WOSM
Verdens største frivillige organisasjon dedikert til jenter og unge kvinner. Stiftet i 1928. Noen få land har også gutter med i WAGGGS, men i Norge er bare jentene medlemmer.		Verdensorganisasjonen for speiderbevegelsen. Stiftet i 1920. Både gutter og jenter kan være medlem, men i Norge er bare guttene medlemmer.
150 medlemsland		171 medlemsland
10 millioner speidere (Girl Guides og Girl Scouts)	To millioner speidere i Europa fordelt på 46 land.	Over 40 millioner speidere
Hovedkvarter i London, Storbritannia.		Hovedkvarter i Geneve, Sveits.
Speidersentre: Our Chalet (Sveits), Sangam (India), Pax Lodge (London), Our Cabana (Mexico) og Kusafari (Tanzania)		**Speidersenter:** Kandersteg (Sveits)
1909 -Jentene fikk også være speidere. **1928** - WAGGGS ble stiftet under den 5. verdenskonferansen.	**1910** - Grupper startet i Australia, Canada, Danmark, Finland, New Zealand, Sør-Afrika, Norge og flere andre land.	**1907** - 20 speidere på leir på Brownsea Island. 1. august dette året regnes som oppstarten. **1920** - WOSM stiftet Samme år ble den første verdensleiren gjennomført. Speidere fra 30 land deltok, 54 av dem kom fra Norge.
Arrangementer: Tenkedagen, 22. februar Juliette Low Seminar Helen Storrow Seminar	**Arrangementer:** EuroJam 2020 (er flyttet til 2021) Roverway The Academy	**Arrangementer:** World Scoud Jamboree World Scout Moot St. Georgsdagen, 23. april Founders day, 22. februar

TEKST: ELLISIV SOLBERG I **FOTO:** RITA OSÓRIO

Min speidersommer i Sveits

Jeg heter Ellisiv og jeg skal fortelle om min opplevelse som frivillig på Kandersteg International Scout Centre (KISC) sommeren 2019.

Det hele begynte da jeg var 12 år. Speidergruppen min, 4. Bergen-Sandviken, reiste på tur til Sveits. Vi dro til Kandersteg – og jeg forelsket meg fullstendig. Senteret ligger midt i alpene og fjellene rundt gjorde stedet helt magisk. I tillegg var det menneskene: speidere fra hele verden. Etter en uke hadde jeg bestemt meg. Jeg skulle komme tilbake igjen og jobbe frivillig på senteret! Syv år senere var det akkurat det jeg gjorde. Jeg ble Pinkie, som de frivillige på senteret kalles.

SUPERHELTER OG FJELLTURER

Som Pinkie var jeg del av et stort internasjonalt team. På det travleste var vi over 100 frivillige fra 37 forskjellige land. Vi var sammen hele tiden. Selvfølgelig ikke alle på en gang, men dette var menneskene jeg spiste med, jobbet sammen med og bodde sammen med i tre måneder. Det kan på mange måter minne litt om en internasjonal folkehøyskole. Vi hadde alle én ting felles: Speiding.

I ekte speiderånd var alle alltid med på å finne på noe gøy. Som den gangen jeg sammen med en østerriker og en nederlender spontant haiket til Bern, slik at jeg kunne stemme i det norske kommunevalget. Etterpå endte vi opp på en liten gård utenfor byen og fikk med oss gratis ferskpresset eplejuice og vidunderlige plommer tilbake til senteret. Det var bare én av de mange tingene vi gjorde. Sommeren besto av alt fra turer til bassenget i lunsjpausen, magiske fjellturer i alpene og utkledning med superheltkostymer laget av det vi kunne finne.

BURSDAG PÅ MANGE SPRÅK

Reiser du til KISC, er det én ting du absolutt må gjøre: delta på det ukentlige internasjonale leirbålet. Alle speiderne møtes rundt leirbålet for å dele leker og sanger fra sine land. Det er alltid god stemning. Det gir gjenlyd i dalveggene, og jeg har hørt lyden mange hundre meter unna!

Det er tradisjon at alle som har hatt bursdag den uken blir bedt opp på scenen. Så stemmer alle i bursdagssangen på sitt eget språk. Resultatet er et stort virvar av melodier som blandes sammen til et salig kaos, og mange store smil. For meg er leirbålet høydepunktet og kjernen i KISC sitt mål om internasjonalt vennskap. Jeg har selv fått varige vennskap med speidere fra hele verden og hatt den gøyeste og mest lærerike sommeren i livet mitt. Jeg håper du også kan få en slik opplevelse!

Speiderhilsen fra

FOTO: STEVE LOU

TA ET MERKE

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** ANATOLIY_GLEB

Mål:
L-1, S-3,
V-11

Verdensvennskap

Det finnes mer enn 50 millioner speidere i mer enn 200 land i hele verden. Nesten uansett hvor du kommer, kan du møte på speidere, hvis du vil. Språket og kulturen er forskjellig og vi gjør ulike aktiviteter, men vi har en god del felles også. Antakelig liker vi en del av de samme tingene, og kanskje har vi vært på den samme speiderleiren! Det er lett å bli kjent med andre speidere.

VENNER OVER ALT

Det er ikke sikkert du kjenner mange flere speidere enn dem som er i din egen speidergruppe. Men hvis du har vært på en litt større leir – og i alle fall hvis du har vært på verdensspeiderleir, din heldiggris – har du nok møtt speidere fra andre land. På JOTA/JOTI går det an å få kontakt med speidere tusenvis av kilometer unna. Du har massevis av muligheter til å få venner og kjente fra hele verden.

Verdensvennskapsmerket er en fin måte å utforske den store, vide speiderverdenen på. Et av merkekravene går ut på å ha kontakt med speidere i andre land.

FRA LITE TIL KJEMPESTORT

Midt i merket står bokstavene BP, som selvfølgelig står for Baden-Powell. Når du jobber med merket, kommer du til å bli bedre kjent med Robert Baden-Powell og hvordan speidingen startet i 1907. Kanskje drømte han den gangen om at det han satte i gang skulle spre seg til andre land, da han organiserte den første speiderleiren for 22 engelske gutter. Men han hadde nok ikke i sine villeste fantasier sett for seg at det skulle være SÅ mange speidere, 113 år seinere! ❖

Kravene til merket finner du i Speiderbasen ved å søke på Verdensvennskapsmerket.

Det er et supert merke for patruljen å samarbeide om.

BLI EKSPERT

TEKST OG FOTO: MARTE MELLUM

Mål:
K-7, 9, 10

Tips til surringene og knutene du trenger finner du i Speiderboka

Bygg stødig – tenk trekant!

Uansett hva du skal lage når du pionerer, er det viktig at det du bygger er stødig, slik at det ikke faller sammen. Da er trekantprinsippet uunnværlig!

Når du bygger noe ved hjelp av pionering, bruk trekantprinsippet. Trekanter er stabile og trygge konstruksjoner, mens firkanter er mye vanskeligere å få stabile. Men du kan å gjøre en firkant stabil ved å sette opp en raje på skrå. Det vil si at du lager to trekanter ut av en firkant! ❖

Vinkelsurring. Den brukes når du skal sette sammen to rajer i 90 graders, altså rett, vinkel.

Kryssurring. Den bruker du når de to rajene du skal sette sammen ikke er i 90 graders vinkel.

Når du pionerer trekanter, bruker du flere forskjellige surringer. De vanligste er kryssurring og vinkelsurring.

GODE TIPS TIL PIONERING:

- Bygg i trekanter, det er mest stabilt
- Bruk vinkelsurring på surringer med rette vinkler (90 graders vinkler)
- Bruk åttetallsurring til f.eks. Trefoting
- Bruk kryssurring på trekanter, og andre konstruksjoner der det ikke er en rett vinkel
- Start surringene dine med tømmerstikk
- Avslutt surringene med dobbelt halvstikk

TEKST: CARL-FREDERIC SALICATH

FOTO: STEFANO CARELLA PÅ UNSPLASH

Spis grønnsakene dine!

Har du hørt det før? Det er typisk noe foreldre maser om, men kanskje det ikke er så dumt – verken for deg eller kloden?

Mål: S-7, 9, 10

Vi må ha mat. Den gir energi til å gå turer, holde deg varm, drive hjernen til å tenke, snakke og lese, og mye mer. Men å produsere den er noe av det som påvirker kloden vår mest. Hva kan vi gjøre med det?

Matproduksjonen er en belastning for naturen. For å lage åkrer har vi hugget skog. Korn og gress trenger vann og gjødsel for å vokse. Maten til husdyrene kommer fra gress på åkrene eller fra korn andre steder. Vi dyrker noe frukt og grønnsaker i drivhus som bruker strøm – særlig om vinteren. Kornet skal høstes og dyr skal slaktes. Maten blir ofte bearbeidet på en fabrikk før den transporteres til butikkene. Butikkene må ha strøm og belysning, og mange kjører bil til butikken for å handle. Alle disse stegene trengs for å få mat på bordet, men de påvirker også klimaet på jorden.

KLIMAVENNLIG MAT

Jordbruk slipper både ut klimagasser som karbondioksid (CO_2), bidrar til at skog hugges eller påvirker miljøet på andre måter. Vi kan ikke være uten mat, så hva kan vi gjøre bedre?

Grønnsaker, frukt og bær som dyrkes utendørs i Norge er klart mest klimavennlig. Grønnsaker trenger litt vann, gjødsel og mye solskinn for å vokse. Å dyrke dem i drivhus er ikke like bra fordi drivhusene varmes opp med strøm. Men man kan kjøpe frosne, norske grønnsaker hele året.

purre , lave bønner og sukkererter, rødbeter, paprika og chili, neper eller reddiker. Jungelagurk, mandelpotet og busktomtater er enkle og morsomme å dyrke. Mange steder kan man dyrke frukt og bær i hagen. Ute i naturen kan du plukke sopp og bær om høsten. Vil du finne spiselig sopp, må du ta et kurs eller ha med en som vet akkurat hva som kan spises og ikke. Frukt og bær som ikke spises med en gang, kan du lage saft og syltetøy av eller du kan fryse dem.

FOTO: MARKUS SPISKE PÅ UNSPLASH

Det aller beste er det du kan dyrke i egen hage eller i potter på verandaen: Prøv deg på grønnkål, poteter, gulrøtter, tomater, agurk,

Hver nordmann kaster i snitt ca. 80 kg mat hvert år! Da regner vi med både mat vi kaster hjemme, mat som kastes i butikkene, eller

for eksempel grønnsaker som ikke ser pene nok ut til å selges. For å gjøre noe med dette, kan vi lage mindre porsjoner, eller bruke mer av matrestene til andre retter.

HVA MED KJØTT?

Dyr er mindre klimavennlige fordi de spiser mye før vi spiser dem og de slipper ut klimagasser når de spiser. Vi må spise mindre rødt kjøtt, altså storfe (okser og kyr), sau, lam og geit for å redusere klimagassutslippene våre. Grunnen til det er at dyrene raper metangass når de tygger og fordøyer maten sin! Metan (CH4) er en av gassene som påvirker klimaet mest - mye, mye mer enn CO2. Du slipper også ut litt metan - når du promper - men ikke på langt nær så mye som kua.

Men dyr er også viktige for det norske landbruket og mange jobber på gårder med dyr. Dyrene går på beite i utmark, og de er med på å holde skogen levende. Vi trenger landbruket, men vi kan gjøre mye bra for miljøet om vi alle spiser mer av noe og mindre av noe annet.

HVA KAN JEG GJØRE?

- Spis mindre kjøtt, for eksempel et par middager i uka uten, og mer korn, frukt og grønnsaker.
- Spis rester og lag mindre porsjoner for å unngå å kaste mat. Visste du at pizza er en tradisjonell rett for å bruke restemat? Prøv noe nytt på pizzaen i dag!
- Spis ferske, norske grønnsaker i sesongen og velg frosne grønnsaker ellers. Se etter om frukt og grønnsaker er fra et annet land – kanskje du finner norske alternativer? Det du dyrker selv er det aller beste!
- Spis mindre storfekjøtt. Kylling og svinekjøtt gir mindre klima-gassutslipp enn storfe og lam.
- Spis vill fisk i stedet for oppdrettsfisk. For eksempel er makrell, sei eller torsk fisket på havet. Ta med fiskestang på tur. Med litt flaks, kan du få turmat rett fra vannet. Alle under 16 år kan fiske i innsjøer 1.1–20.8. uten å kjøpe fiskekort. Alle kan fiske gratis i saltvann.
- Transport av mat har ikke så mye å si som man skulle tro. Utslippene i produksjonen er så mye større. Men husk at fersk mat som kommer langveisfra antagelig er fraktet hit med fly! Kjøp uansett gjerne fra lokale gårder
- Økologisk jordbruk kan være bedre for dyrene, men klima-gassutslippene er omtrent de samme. Økologiske grønnsaker kan trenge mer vann for å dyrkes frem fordi de vokser saktere.

FOTO: WOLFGANG HASSELMANN PÅ UNSPLASH

DYRK SELV ELLER TA MATAUK-MERKET!

Patruljen kan fint dyrke sine egne grønnsaker hjemme hos hver og én, eller i hagen hos en av dere. Det trengs ikke mer enn ei stor blomsterpotte eller balkongkasse og jord for å få fram noe dere kan spise. Reddiker er klare til høsting etter bare to-tre uker og er noe av det letteste å få til. Våren er en super tid for å eksperimentere med frø!

Sjekk også ut fordypningsmerket Matauk i Speiderbasen – der er det mye gøy å prøve seg på! ❖

Kilder:
https://forskning.no/ny-klima-mat-og-helse/dropp-storfekjott-om-du-vil-spise-klimavennlig/294368

https://forskning.no/klima-mat/kortreist-mat-betyr-lite-for-klimaet/1644232

FNs Klimapanel: https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/
Avfall Norge Nasjonale beregninger av mengde matsvinn på forbrukerleddet 2018

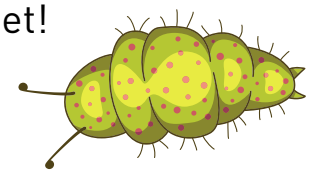
TEKST: AMALIE D. HALLELAND I **FOTO:** HÅKON BRODER LUND

Ada Amilia Skjensvold (16) fra 4. Bergen-Sandviken speidergruppe fikk smake larvetacos på kretsleiren sist sommer. Blir du misunnelig?

Larvetacos - bra for klimaet, men er det godt?

Tacos er ikke noe nytt, men når den er laget av larver, blir det noe annet!

Verden står midt i klimakrisen. Derfor trenger vi gode løsninger på veldig mange utfordringer. Det er kommet mange forslag, noen bedre enn andre, men et som stadig blir dratt frem er at vi i fremtiden må spise insekter i stedet for kjøtt. Mange synes det høres lite fristende ut, og gruer seg til larvene kommer på menyen.

Vi møtte noen speidere som forsøkte seg på fremtidens mat under en av sommerens kretsleirer i fjor der det en dag ble servert larvetacos. Mange mente mye om den uvanlige maten, blant annet Andrea Lie (12) fra Bergen MS speidergruppe: – Jeg liker verken mais, linser eller løk, så

sannsynligvis liker jeg ikke larver i tacoen heller, sier hun. – Dessuten ser de veldig ekle ut.

CHIPS I MANGE VARIANTER

Ikke alle er like skeptiske til fremtidens mat. Jentene fra 4. Bergen-Sandviken speidergruppe mener at larvene smaker som chips: – Og nå finnes chips også som skruer, flak og i larveform, ler de!

Kanskje er det ikke så gale om vi må spise larver i fremtiden, i alle fall ikke hvis du allerede er glad i chips! ❖

HVORFOR LARVER?

Larver er vanlig mat i mange asiatiske og latinamerikanske land. Cirka to milliarder mennesker spiser insekter som en del av sitt daglige kosthold.

Larver er proppfulle av protein, som er viktig for musklene våre. Tørkede melbillelarver inneholder ifølge produsenten Larveriet (se under) hele 49 % protein.

Det går an å få kjøpt mat med larver i Norge. Larveriet på Voss produserer larver som brukes i brød og som selges som snacks.

Larveproduksjon gir et lite klimaavtrykk. Dét er en viktig grunn til at de blir kalt fremtidens mat. Dessuten er de en fornybar ressurs. De spiser ting som mennesker og andre dyr ikke vil spise og gjør det om til næringsrik mat.

Pass på! Er du allergisk mot skalldyr eller midd, er du nok allergisk mot larver også.

Man skal ikke plukke larver selv! Det er ikke alle larver som er spiselige, og dessuten finnes det insektarter som er utrydningstruet. Larvene er insektbarn, og vi skal la larvene i naturen være i fred.

Kilde: larveriet.no

ALLE SPISER INSEKTER!

Der det produseres korn, frukt og grønnsaker, finnes det insekter. Noen av dem blir med som blindpassasjerer i maten vår. Uten at du har merket det, har du nok spist en del insekter allerede, kanskje i dag, til og med!

TEKST: EILIF TANBERG I **FOTO:** SPEIDERMUSEET

Da speiding var forbudt

Fra 1941 og til 2. verdenskrig var slutt i 1945 var det forbudt å være speider i Norge. Men speidingen fortsatte i smug, med hemmelige speideropptakelser, skjulte speidergrupper i fangeleiren på Grini og deltakelse i sabotasjeaksjoner.

Speidere fra 41. Oslo tropp på sommer leir i Haugsbygda mellom Jevnaker og Hønefoss i 1940.

Opptakelse av speiderjente i all hemmelighet i Nordmarka i 1944.

Da andre verdenskrig brøt ut i Norge 9. april 1940, stilte speiderbevegelsen seg selv spørsmålet: Hva nå?

Svaret ble å fortsette som før, så langt det var mulig. Mange av speiderne var godt egnet for å hjelpe til i sivilforsvaret. Det ble oppfordret til å ta beredskapsmerket, og speidere i Drammen samlet inn 500 kg (!) med lysstumper som ble sendt til Nord-Norge, der det var mangel på brennstoff.

Speiderforbundet oppmuntret også troppene til å gjennomføre sommerleirene som arbeidsleire, med oppfordringen: «Vis folket vår vilje og evne til å hjelpe.»

SPEIDING BLIR TOTALFORBUDT

Imens fulgte den tyske okkupasjonsmakta nøye med på speiderbevegelsen. De visste at speidere kunne organisere motstandsarbeid og var på vakt.

Derfor ba daværende speidersjef Hans Møller Gasman speiderne om at "det ble vist forsiktighet og ikke vist provokasjon." Landsleiren 1940 ble avlyst, og speidere over hele landet begynte å ane at speiding under okkupasjonen kom til å bli krevende.

Og de fikk rett: I september 1941 ble speiding totalforbudt. Alle tropper ble oppløst, og speiderskjorter og annet speidermateriell ble beslaglagt av okkupasjonsmakta. Likevel fortsatte mye av speidingen i Norge nesten som før, men i all hemmelighet. Dette var ulovlig og kunne føre til strenge straffer for dem som ble tatt.

EN REKKE SKJULTE SPEIDERGRUPPER

Speiderbevegelsen bestod under forbudet av mindre grupper – rester av de forbudte speidergruppene – som fortsatte å møtes hjemme hos hverandre og i skjulte speiderhytter i skogen. Det fortelles at samholdet mellom speiderne ble ekstra sterkt, og de brukte mye tid på å planlegge hva de skulle gjøre etter at okkupasjonen var over. Mange dro også på sommerleir som før, bare i skjul som «kompisgjenger».

I all hemmelighet ble til og med en ny speidergruppe stiftet. I 1942 blir 1. Heistad grunnlagt i Porsgrunn, Grenland krets. Den er aktiv den dag i dag.

I England og Sverige ble det stiftet norske speidergrupper. De skulle holde speiderarbeidet i gang blant nordmenn som hadde flyktet dit. I 1943 ble det arrangert norsk landsleir på skotsk jord. Forbindelsen mellom kampen for fred i Norge og norske speidere i utlandet ble tett. For eksempel hadde fem av de unge mennene i sabotasjeaksjonen mot tungtvannsanlegget på Vemork ved Rjukan speiderbakgrunn. De hadde lang erfaring i ledelse, samarbeid og friluftsliv og var godt kjent i fjellet – noe som godt med under aksjonen og flukten etterpå.

Også i fangeleiren på Grini utenfor Oslo var det i to perioder en hemmelig speidergruppe. Speiderne måtte framsi speiderbønnen, ikke synge den, det var for risikabelt. Likevel hadde de en stund jevnlige speidermøter og til og med en slags leirbål.

1945: EN STERKERE SPEIDERBEVEGELSE

I mai 1945, for 75 år siden, ble Norge endelig fritt etter fem lange år med krig. Speiderbevegelsen fikk tilbake det som var igjen av utstyr, andre eiendeler og penger, og begynte gjenoppbyggingen. Endelig kunne speiderne gå i 17. mai-tog igjen, og speideren opplevde stor medlemsvekst: I 1945 var det 23 000 speidere i Norge, 10 000 flere enn i 1940! ❖

Kilder: Speiderhistorisk skrift nr. 2 (Odd Hopp), speidermuseet.no, leksikon.speidermuseet.no

TEGNESERIE

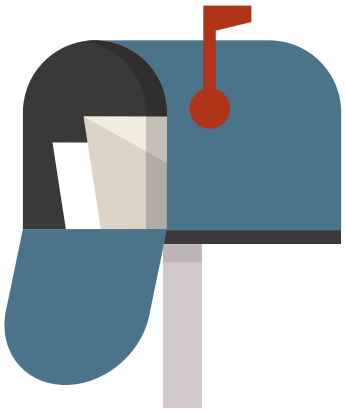
AV: FRODE ØVERLI

TEKST: KSENIA SAZONOVA

Hvordan være en god peff?

Vi har fått post fra Ronja:
«Hei. Jeg ville gjerne lese litt om hva det vil si å være en god peff!
Hilsen Ronja»

Hei Ronja og alle andre peffer!

Den som vil vite mer om hva det vil si å være en god peff, har flere gode peff-egenskaper allerede: En god peff spør seg hva hun eller han kan gjøre bedre og hva som er viktig å tenke på. Her er noen tips, og i neste nummer av SPEIDEREN, som kommer i august, får du flere!

INVOLVER ALLE

Du som peff har mye å tenke på. Hva skal dere gjøre framover? Hvor skal dere på tur? Hvordan kan dere lage gode møter? Men en god peff bestemmer nesten aldri ting alene. Du har både assistenten din og en hel patrulje med deg. Alle kan bidra med ideer når det gjelder å bestemme hva dere skal gjøre, og når oppgavene skal fordeles. Da øker mulighetene for at alle blir mer fornøyde også!

Peffen skal heller ikke gjøre alle forberedelsene selv. Når dere lager terminliste, husk å fordele oppgaver både for møtene dere planlegger og for faste oppgaver i patruljen. Pass på at alle får oppgaver de kan klare.

PLANLEGG TUREN SAMMEN

Tur er gøy, men en tur som er vellykket for alle starter med planlegging og fordeling av ansvaret. Det er oppgaver nok, og peffen skal passe på at alle har noe å gjøre. La de andre i patruljen fortelle hva de helst vil gjøre, men husk at det ikke alltid er mulig å gjøre alle fornøyde. Peffens oppgave er å passe på at oppgavefordelingen blir mest mulig logisk og rettferdig. Snakk med og hør på dem som er misfornøyde. Da er det lettere å la være å krangle om både de populære og de upopulære oppgavene.

PROBLEMLØSING I PATRULJEN

I nesten alle patruljer oppstår det av og til uenigheter og krangling eller andre problemer. Sånn er det når forskjellige mennesker jobber tett sammen. Som peff har du et ekstra ansvar for at alle i patruljen har det bra, men de andre må også bidra til et godt patruljemiljø. Ta tak i uenigheter og dårlig stemning med én gang. Da kan det være enklere å løse opp i dem enn hvis de får vokse seg større.

Er det større uenigheter, prøv å megle mellom dem som er uenige: Hør på begge parter og få dem til å snakke sammen uten å krangle eller bli sinte, slik at dere kan finne en løsning. Kanskje trenger dere hjelp fra en leder også. Hvis du er en av dem som er uenig med noen av de andre, er det en annen som må megle mellom dere. Det er smart å involvere så få som mulig.

FEM SMARTE TRINN FOR Å FINNE EN GOD LØSNING:

1. Få dem som er uenige til å beskrive, så saklig som mulig, hva som er problemet.
2. Prøv å komme fram til flere forslag til løsninger. Dette må dere gjøre sammen.
3. Diskuter og sammenlikn de mulige løsningene, før dere velger en som alle kan være enige om.
   Legg en plan for løsningen, og gjennomfør den.
4. Etter avtalt tid, evaluer løsningen, og juster den hvis det er nødvendig.

PEFFENS HJØRNE

– gir deg svar på mye av det du lurer på som peff. Send gjerne spørsmål og forslag til ting du vil lese om i Peffens hjørne til: ks@speiding.no

Premiequiz

Mål: K-3

Hvordan syntes jentene fra 4. Bergen-Sandviken speidergruppe at larvene smakte?

- ◯ Som stekt fisk
- ◯ Som chips
- ◯ Som mais

Hvilken speidergruppe ble startet under 2. verdenskrig?

- ◯ Rjukan speidergruppe
- ◯ 17. Oslo Kampianerne speidergruppe
- ◯ 1. Heistad speidergruppe

Roverlaget til Medkila speidergruppe har hatt Minecraft-møte. Hva kaller de seg?

- ◯ Laban
- ◯ Bamsemums
- ◯ Smørbukk

Hvorfor er det viktig å ta vare på døde trær i skogen?

- ◯ Fordi vi trenger dem som ved på speiderturer.
- ◯ Fordi de er fine å se på.
- ◯ Fordi de er hjem for sopp, insekter, dyr og fugler.

Hvordan gikk det da Roger Brendhagen var speider og skulle lage latriner (dogroper) på landsleir?

- ◯ Han datt nedi ei dogrop.
- ◯ Han sagde nesten helt over stokken til å sitte på, så en speider som satte seg på stokken datt nedi dogropa da stokken knakk.
- ◯ Han fikk et merke i premie for å ha laget de fineste leirdoene.

Hvem kalles for Pinkies?

- ◯ Speiderne som kommer for å bo på Kandersteg speidersenter.
- ◯ De som jobber som frivillige på Kandersteg speidersenter.
- ◯ Alle som har bursdag mens de er på Kandersteg speidersenter.

Hvorfor kan røyskatten minne om eventyrfiguren Askeladden?

- ◯ Fordi begge er så lure.
- ◯ Fordi begge er så modige.
- ◯ Fordi begge samler på ting som andre synes er verdiløse.

Johanne Gjelstad Hallingstad fra 1. Haugerud speidergruppe vant Speiderboka, og **Ingrid Marie Voldmo** fra Vikhamar speidergruppe vant en Silva Scout hodelykt – perfekt på tur når det er mørkt!!

Neste gang kan det være du som får en flott premie fra Speider-sport!

Svarfrist: 31. mai.

Vinn

eller

Finn rett svar i bladet!

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

Telefonnummer: .....

E-post: .....

Hvis jeg vinner, vil jeg helst ha

◯ Speiderboka ◯ Silva Scout Hodelykt

KLIPP UT, ELLER KOPIER SIDEN, OG SEND DEN TIL:
Norges speiderforbund, Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo. Merk konvolutten med SPEIDEREN

DU KAN OGSÅ SENDE SVARSIDEN PÅ E-POST:
kk@speiding.no
Skriv SPEIDEREN i emnefeltet

TEKST OG FOTO: REGINE SKOGMO GRØTTE

Mål:
F-4, K-7

Kikerter og pasta med pesto

Nå er det vår, sol og varmere vær. Da må vi legge bort veden og finne fram primusen. Men det betyr ikke at maten blir noe mindre spennende!

En lett og spennende vegetar-rett er perfekt å starte årets primus-sesong med. Pestoen kan du lage selv, eller kjøpe ferdig – prøv ut hva du synes er best.

I denne spalten får du tips om oppskrifter som du kanskje ikke har prøvd før, og som samtidig er enkle! Det er også lov å mikse og trikse, og bytte ut ting du ikke liker med noe annet. Mat på tur skal være enkel, næringsrik, og god!

KIKERTER OG PASTA MED PESTO:

Til 1 porsjon trenger du:
1 boks hermetiske kikerter
3 ss matolje
1 ts salt
½ ts pepper
4 ts tørket paprika
2 ts tørket chilli
1 porsjon pasta (fersk pasta går mye raskere å koke – smart på tur)
Pesto

SLIK GJØR DU:

1. Hell vannet av kikertene og skyll dem.
2. Bland kikerter, olje, og krydder. Stek i panne med lokk i ca. 10-15 min. Rør innimellom. Ertene er ferdig når de er sprø utenpå.
3. Kok pastaen. Ha pesto i pastaen, og server med kikertene.

Nyt!

Ikke fan av paprika og chilli? Prøv 1 fedd hakket hvitløk, ½ ts tørket oregano, 2 ss revet parmesan, 2 ss matolje, og salt og pepper i stedet. Bland og stek på samme måte.

Foto: Iver Gjendem / Speider-sport • Speidermodell: Amund Volt / Rælingen speidergruppe

Foto: Iver Gjendem / Speider-sport • Speidermodell: Ronja Heneide Gjendem / Rælingen speidergruppe

TEKST: ALEXANDER VESTRUM I **FOTO:** ELSA WALLUMRØD

Så tett på motivet som mulig: Roger Brendhagen er fascinert av dyrelivet og har opplevd mye spennende på fotojakt, som denne kobraslangen.

Speideren som ble slangefotograf

– Da jeg begynte som fotograf, skjønte jeg at farlige dyr selger bedre enn søte dyr, sier naturfotograf og tidligere speider Roger Brendhagen.

SPEIDER-CV

Navn: : Roger Brendhagen

Alder: 52 år

Speiderbakgrunn: Tidligere speider i Romedal, Hedmark krets, patrulje Ørn.

Aktuell: Naturfotograf som står for bildene til sakene om patruljedyr i SPEIDEREN

FOTO: ALEXANDER VESTRUM

Du har nok sett Rogers bilder allerede. Forsida på det forrige nummeret av SPEIDEREN viste en ørn, patruljen hans i speideren. Til dette nummeret har han gitt oss bilder av røyskatt. Og i neste nummer venter ulv.

Interessen for slanger begynte i barndommen, da familien bodde på Langhus i Follo. Der var det mye hoggorm.
– Jeg syntes de var fine, så jeg interesserte meg mye for dem. Da jeg ble naturfotograf, var noe av det første jeg begynte med på ordentlig, slanger, forteller den erfarne fotografen.
På tur i India har han hjulpet til ved å fjerne kobraslanger fra steder der barn leker.
– Men ellers får de holde på med sitt, og så tar jeg bilde av dem.

FOTORÅD

Rådet til dem som vil fotografere på speidertur er å alltid ha kameraet klart og ta bilder underveis, ikke bare oppstilte bilder.
– Det blir bedre bilder om man har en plan og for eksempel går i forveien til et sted som en fin bekk eller en skrent. Og husk ekstra batterier!
Roger Brendhagens store engasjement for å bevare naturen kom i speideren.
– Da jeg var i speideren for 40 år siden, var det ikke snakk om klimaforandringer. Som speidere skulle vi ødelegge minst mulig der vi var og sette minst mulig spor, for eksempel ikke hogge kvister langs stien, og selvfølgelig rydde opp etter oss. Det er noe jeg har hatt med hele veien når vi setter opp telt og lager camp. Å tenke på klimaet har kommet etter hvert, som et resultat av at vi skal ta vare på naturen vår.

MANGE MERKER

Han har fortsatt leirbålskappa med merker – og dem tok han mange av. Det medførte blant annet pugging av dyr og planter.
– Og da tror jeg at du implisitt får se sammenhengen. Jeg visste ikke hva biologisk mangfold var da jeg var ti år. Etter hvert skjønte jeg at færre mus på bakken førte til færre rovfugler, at det er en sammenheng. At det hadde noe med biologisk mangfold å gjøre, hadde jeg ikke begrep om. Men i ettertid ser jeg jo det.

Han prøver naturlig nok å ta vakre bilder.
– Men også de stygge bildene som viser hva som skjer i naturen. Som når havsulene på Runde lager reirene sine av plast og garnrester fra havet.

SOSIAL INTELLIGENS

En gang som barn opplevde han at en kamerat slo en hoggorm med kjepp fordi han hadde hørt hjemme at de skulle drepes.
– Vi hadde lært i speideren at vi ikke skulle slå dyr. Jeg husker ikke hva jeg sa til ham, men jeg tror faktisk jeg slo ham. Jeg tror forståelsen for natur og medmennesker sitter i ryggmargen. Det heter jo sosial intelligens, og det lærer du i speideren.

Også førstehjelp, pakkelister og det å ha reserveløsninger er kunnskap han har med seg fra speideren. Turen han husker best, gikk i området ved Besseggen og Bessvatn. Ikke bare hadde to av gutta helt nye lærstøvler og fikk gnagsår "på størrelse med Akershus fylke". Men det regnet voldsomt.
– Vi var så bløte at det bare var morsomt. Vi tok feil av en bekk og en sti og skjønte at det var feil da vi hadde vann opp til rumpa, husker Roger.

PÅ RYGGEN I DASSEN

På landsleiren på Åsnes i 1981 var han med på å lage dogroper. Han og medspeidere saget nesten over stokkene som man skulle sitte på. Det gikk som det måtte, og noen havnet nedi dogropa. Det ble satt i gang jakt på syndebukkene.
– Jeg tok ikke ansvaret for det, og nå er det foreldet. Jeg beklager til dem som havnet på ryggen nedi dassen, sier Roger. ❖

FOTO: ROGER BRENDHAGEN

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** ARNT J. ØVRENESS

Ikke som andre lederkurs

Rovere vil gjerne ta kurs, men ikke bare de tradisjonelle lederkursene. Trinn 2 for rovere ble holdt i Trøndelag i februar, med deltakere fra mange deler av landet.

Roverlaget Ingarö, for kurshelgen satt sammen av fra venstre Sondre Sakshaug, Hannah Antonia Brand, Nils Magnus Finseth Nilsen og Jennie Kristine Lervik Aftret. Veileder Ole Kristian Ljunggren Ringstad holder seg i bakgrunnen.

Trinn 2 for rovere er en oppfølging av Speidertinget sin vedtatte arbeidsplan for 2018 og 2019, hvor det heter om «Ungt lederskap»:

«(...) Det skal aktivt satses på rovere som en ressurs (...). Dette skal vi gjøre ved å videreføre nasjonalt Trinn 2 for rovere og unge ledere fra 2016 og 2018, og tilpasse dette i de nye kursplanene.»

Rammen for kurset var en vintertur på ski med overnatting i hytte på to steder langs ruta. Deltakerne ble delt inn i fire roverlag og fikk hver sin veileder. I løpet av kurshelga skulle lagene løse ulike praktiske oppgaver, inkludert en matoppgave og en førstehjelpsøvelse. Parallelt med de praktiske oppgavene skulle tida brukes til å planlegge aktiviteter for roverlaget for ett år framover.

SOLID KURSGRUNNLAG

Kurset om ledelse av roverarbeid for rovere har vært holdt to ganger før. Det ligger mye arbeid, erfaring og dialog med roverne til grunn for kursopplegget anno 2020. Arnt Øvreness fra Komité speiding var prosjektleder.
Ledertrener og rover Ole Kristian Ljunggren Ringstad var med som veileder: – Kurset er egentlig en kombinasjon av trinn 2 (Speider-programmet i egen enhet) og trinn 3 (Ledelse av medledere) i grunn-treningen. Roverne skal få trene på det å være leder og hvilke metoder en kan bruke, og vi er mye ute på tur mens vi trener, forklarer han.

– God ledelse av ulike typer mennesker og i ulike situasjoner er et krevende tema å sette seg godt inn i, det er ikke noe du kan oppnå gjennom ett kurs, men du kan få noe input og jobbe videre med det.
Veiledernes rolle under kurset handlet først og fremst om å legge til rette for at oppgavene skulle løses gjennom å bruke prosjektmetoden, ikke å fortelle deltakerne hvordan det skulle skje.

PROSJEKTFASENE

– Å planlegge og gjennomføre et prosjekt ved hjelp av den steg-for-steg-metoden vi bruker i speideren innebærer å stille flere spørsmål: Hva vil vi oppnå? Hva må vi gjøre for å komme dit? Hvordan legger vi til rette for deltakerne? Hvordan gjør vi det til speiding, altså hvordan bruker vi speidermetoden? Når prosjektet er gjennomført, er det andre spørsmål vi tar utgangspunkt i: Oppnådde vi det vi ønsket? Kunne noe vært gjort annerledes? Glemmer vi det steget, går vi glipp av viktig refleksjon og læring. Til slutt er det feiring av det vi oppnådde – det er også viktig!

IKKE ÉN MÅTE Å LØSE OPPGAVER PÅ

Det er ikke et mål at alle skal komme fram til de samme svarene på spørs-målene, under-streker Ole Kristian: – Vi har et overordnet mål med speidingen som vi ønsker at alle skal nå, men vi skal ikke produsere én type speidere! Fra blant annet skolen er vi vant til å forholde oss til fasiter, til at bestemte svar og måter å løse oppgaver på er de riktige, men i speideren finnes det ofte ingen fasit. Det ville vi trene deltakerne i å bli mer bevisste på.

– Jeg synes Trinn 2 for rovere er et veldig interessant kurs. Deltakerne får ganske stort ansvar for egen læring på kurset. Roverne gir jevnlig uttrykk for at de ønsker seg mer ansvar og mer ledertrening, men de vil ikke nødvendigvis delta på kursene som spisses mot dem som er helt ferske ledere i speidersammenheng. Rovere har med seg en mye kunnskap og erfaring fra speidertida si, samtidig som det er mye de trenger å øve på.

AV OG FOR ROVERE

Det er ikke sikkert at roverne alltid ser for seg hvordan ting skal løses, mener Ole Kristian: – På Rover-forum og i andre sammenhenger hører en ganske ofte at deltakerne vil at det skal skje mye i rovernorge, men motivasjonen til sjøl å gjøre noe for at det skal skje er ikke like stor.

Hvordan var det å være med i kursstaben?
– Det var kjempegøy! Å se hvordan roverlagene løste oppgavene, og med ulikt utfall, var utrolig spen-nende. Man har litt forskjellig oppfatning av hva det vil si å lykkes. En henger seg fort opp at resultatene kanskje ikke ble som forventet, men det er ikke meningen at man skal få til alt første gangen. I tillegg tar en for gitt at det finnes én fasit, men i roveralder er det roverlaget som selv bestemmer hva som er fasiten.

Hva tror du deltakerne lærte mest av?
– Jeg tror de fikk størst utbytte av det de ikke mestret, det er mye læring i det. Og det å måtte gjøre ubehagelige valg og ting du ikke er helt komfortabel med, for eksempel det å kunne snakke foran en forsamling, hører med når du er leder. Jeg syntes sjøl det å ta ordet foran andre var ubehagelig før, men har fått lære meg det nettopp i speidersammenheng.

SPENNENDE ROVERTILBUD

– Dette er et veldig spennende kurs, og jeg ser for meg at det kan bli et mer fast tilbud som kan brukes som lederutdanning for rovere. Det kan også være en bra måte å få til erfaringsutveksling mellom litt eldre og yngre rovere på, så kurset bør være for og av rovere. ❖

ULIKE FORUTSETNINGER – BRA RESULTAT!

Ole Kristian: «Roverlaget vårt planla og gjennomførte en kanotur fra Sulitjelma til Örnvik ved Arjeplog. Deler av strekningen måtte vi ta oss fram over land. I utgangspunktet tar en kanskje for gitt at måten å gjøre det på, er at alle bærer sin egen sekk og at vi fordeler kanobæringen mellom alle deltakerne.

Men det var store forskjeller mellom oss roverne når det gjaldt f.eks. evnen til å bære stor sekk og kanoer gjennom terrenget, men akkurat dét var bare en liten del av det hele, turen besto av mange ulike oppgaver som måtte løses. Disse var ikke bare knyttet til fysisk styrke, og dermed ble det ikke effektivt at alle skulle gjøre det samme. Noen bar utstyr, andre sørget for å bygge leir og gjøre klar mat og drikke, slik at bærerne kunne få påfyll av energi underveis når vi gikk fram og tilbake til leiren med utstyr. Alle fikk brukt sine evner, og fordi vi er ulike og gjorde ulike ting, ble resultatet enda bedre enn om alle skulle gjort det samme.»

Tre om kurset

Stine Skotvoll Berdal (17),
Melhus speidergruppe
– Det var nytt og interessant sammenlikna med andre kurs jeg har vært på, som har vært mer teoretiske. Da vi jobba med førstehjelpsdelen, var det mye å ta hånd om, og jeg fikk utfordra meg sjøl!

Anton Naastad (17),
Moldespeiderne
– Det var lærerikt og artig, og fint å bli kjent med nye folk. Og så var det utfordrende, særlig førstehjelpsoppgaven, som var ganske realistisk lagt opp

Inga Marine Hay (17),
1. Bodø speidergruppe
– Jeg likte godt at det var folk med som jeg ikke kjente fra før, men som jeg skulle jobbe sammen med i et roverlag. Alle fikk prøve seg som leder når laget skulle løse ulike utfordringer.

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** ROMOLO TAVANI

Mål: S-7, 8, 9

Natur- og miljøvern

Se for deg at roverlaget er på tur.
På et tidspunkt skal dere over ei spinkel bro.
Da er det ikke bare å trampe i vei.

Dere har erfaring med spinkle konstruksjoner og er sikre på at broa vil holde, men bare hvis dere tar dere over på en smart måte. Det vil si at dere går én og én og at dere ikke tramper, men går forsiktig.

Sånn er det med oss mennesker og kloden vår. Det meste av det vi gjør, påvirker den. Derfor må vi finne smarte måter å gjøre ting på, tenke oss om og samarbeide. Vi må gå forsiktig og ikke trampe i vei.

Fordypningsmerket Natur- og miljøvern handler om å se nærmere på hvilke skadelige

virkninger menneskelig virksomhet har på naturen, miljøet og klimaet og om å arbeide for å forebygge disse.

Mange av oss vet allerede mye om temaet og gjør en stor innsats på feltet. Det er kjempebra! Likevel kan vi lære og finne ut stadig mer, og vi kan påvirke andre. Vi gjør verden bedre!

Merkekravene består av to praktiske oppgaver alle skal gjøre, og som har en positiv effekt på noe i nærmiljøet, og to av fem oppgaver en kan velge blant, og som handler om å sette seg inn i ulike utfordringer og løsninger på dem. Alle oppgavene er fine å samarbeide om i roverlaget.

Alle merkekravene finner du i Speiderbasen ved å søke på Natur- og miljøvern.

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** PRIVAT

MER MORO I ROVERLAGET

I forrige nummer av SPEIDEREN fikk du mange gode forslag til roveraktiviteter, her er enda flere, fra paintball til barkebrød!

Eskild Furøy og Sebastian Mosby Kristiansen (i russebukse) fra Smekk roverlag.

SMEKK ROVERLAG

Nittedal speidergruppe:
– Vi liker å planlegge, og når vi greier å gjennomføre planene, gir det en god følelse, forteller leder for Smekk, Sebastian Mosby Kristiansen (19). Her er aktivitetstips fra Smekk:

Øksekasting: : – Øksekasting prøvde vi første gang på roverstevnet i 2018. Det er skikkelig gøy! Du bruker en øks med dobbel egg og kaster på blink.

Paintball: – Kretsen har arrangert paintballaktivitet, også veldig artig! Det er lett å bli kjent med andre og en fin måte å trene samarbeid på.

Toppturer og småturer: – Toppturer funker bra som aktivitet, men det er også kjempefint å gå bare en kort tur, tenne bål og grille. Veldig koselig!

Vi gjør verden bedre: – Prosjektmerket «Vi gjør verden bedre!» har vi i laget jobbet med, og også fordypningsmerket Respekt for skaperverket. Det var fint å holde på med, og vi har også hatt strandrydding som aktivitet.

Samler oppskrifter: – Vi lager forskjellige «oppskriftsbøker», hvor vi samler mye variert stoff. Det krever at vi bruker fantasien. Nå samler vi aktivitetsleker som kan puttes inn i en slik bok.

SANDNESGAUKENS

Guro Nordbø Braut (20), Aleksander Vikan Evensen (19) og Maren Grødem Larsen (19): forteller ivrig omSandnesgaukens aktiviteter, roverlaget til 1. Sandnes speidergruppe:

Roveropptak: – Første helg i advent hvert år har troppen en overnattingstur ute. Vi rovere er med, men for oss sjøl i en egen roverleir. Da har vi opptak av nye rovere. – Vi planlegger mye «drit» for dem, men vi er ikke slemme. En gang måtte de spise fiskeøyne. De har også måttet bære med seg rare ting som er gitt bort på FINN, som trampoline eller seng!

Ridetur: – En i laget har en tante som har en gård med hester, så vi arrangerte ridetur. Det var utrolig kult! Vi fikk rolige hester, men vi galopperte også. Vi lærte hvordan kommunisere med hesten og få den til å fokusere underveis ved at vi brukte beina våre og tøylene på riktig måte.

Smi mens jernet er varmt: Å bruke andre en kjenner som kan noe spesielt roverlaget kan prøve ut, er lurt. – En i roverlaget vårt kjenner en smed, så vi skal ha smimøte.

Svømmemøte: – Vi har brukt et utendørs svømmebasseng til

svømmemøte, og en gang tok vi toget til Kongsberg og hadde livredning i en innsjø.

Foran skjermen: – Av og til er det koselig å ha en filmkveld med roverlaget, og gamingmøte med Wii, Switch og Playstation er veldig kjekt en gang iblant. Brettspillkvelder har vi også.

Proud at Pride: – Bli med på pridearrangementet i byen din! Vi var de eneste organiserte speiderne i paraden hos oss sist. Det ga god synlighet – vi hadde malt plakat med regnbuespeiding, hadde et stort banner med gruppenavnet, regnbueflagg og regnbueskjerf fra Speider-sport.

FAKTOTUM,

forbundets nordligste roverlag, holder til på Tromsøya. De er ikke så mange, men har i den siste tida fått tre nye medlemmer, nemlig rovere fra andre steder i landet som studerer i Tromsø.

– Siden vi er så få, merkes det fort hvis noen ikke er med på møtene, så vi er nøye med å planlegge aktivitetene i god tid, forteller roverlagsleder Alf Røkenes (20).
– Hvis roverne dagen før ennå ikke helt vet om det blir møte, legger de fort andre planer.

Faktotum har mye uteaktivitet og drar gjerne på turer, både i vintermørket og om sommeren når det er lyst hele døgnet. De bruker både gruppas hytte, som ligger et stykke unna, og kretsens, som er nyoppusset og ligger nært sentrum. – Vi drar også på snøhuleturer og lange skiturer, isfiske og breturer. Det er bra for motivasjonen å ha så forskjellige årstider å dra på turer i.

Merker: Faktotumroverne har tatt de fleste rovermerkene: – Jeg har vært med i fire-fem år og har 18 rovermerker. Merkekravene er et godt utgangspunkt for program på turene.

Lommetur: – På lommetur må alt vi skal ha med oss få plass i lommene, det gjør det litt utfordrende! Vi har også vært på en todagers tur på høsten uten mat. Alt vi skulle spise, måtte vi finne ute, altså sopp, bær og reinlav! Lav inneholder litt næring, men man må koke den lenge. Det smaker uansett litt tørt, men er lett tilgjengelig når en trenger mat og ikke har noe annet …

Barkebrød: – To ganger har vi bakt barkebrød, for vi var nysgjerrige på hvordan det lages og om det er spiselig. Det var ikke SÅ ille, ganske godt, egentlig. Vi knuste bark med en morter og brukte litt vanlig mel også. Vi bakte det i gryteovn.

Gryteovn og kokegrop: – Ha et rundt fem cm tykt lag med sand, kanskje mer, i ei stor gryte. Det gir jevn, fin varme. Oppå sanda legger du aluminiumsfolie eller bakepapir, så putter du det du skal bake oppi. Bruk et tett lokk på gryta og sett den i bålglørne. Du kan bake alt mulig på den måten, muffins og boller, for eksempel. Vi har også lagd kokegrop med kull. I den har vi stekt lammelår og ytrefilet. Det tar flere timer, men kan bli veldig godt. Vi er ganske opptatt av mat – jeg har kokkefagbrev.

– Roverlaget gjennomfører **matkonkurranse** for troppen hvert år. Patruljene bestemmer menyen. Jeg har vært dommer og blir veldig imponert. Nå sist lagde en patrulje fem retter, og flere lagde sjokoladefondant. Lokale råvarer og det de finner i naturen får de ekstrapoeng for.

Usikkert: Når SPEIDEREN går i trykken, vet vi ennå ikke om Sommerleir for rovere 2020 kan gjennomføres, på grunn av koronapandemien, men vi krysser fingrene!

TEKST: KIRVIL KAASA

Luftig på Kjeragbolten

FOTO: SVEIN MAGNE TUNLI

Sommerleir for rovere

Finnes det noe bedre enn en roverleir med herlig fjellfriluftsliv, leirbål om kveldene, knallfine venner, god mat og stemning? Nettopp! **Så bli med til Sirdal i august!**

Leirstedet Frikvarteret, som ligger på ca. 600 meters høyde helt øverst i Sirdal, blir base for teltleiren fra 2. til 8. august. Leirsjef Ole Martin Bjelland (18) fra Riska speidergruppe gleder seg stort: – Det blir ei uke med gode, kjekke friluftslivsaktiviteter, som kajakk- og kanopadling, sykkelturer innover i fjellet langs anleggsveier og Suleskarvegen, muligheter for å fiske ørret, og så tur til Kjeragbolten.

SPEKTAKULÆR HAIK

De fleste har sett bilder av den digre steinen som er fastkilt i en fjellsprekk svimlende 1 000 meter over fjorden. – Dit tar vi nok med telt og tar det som en haik, legger Ole Martin til. – Da har vi god tid til at alle som vil det kan få prøve å stå oppå Kjeragbolten. Det finnes ei DNT-hytte der også, for den som har lyst til å sove inne.

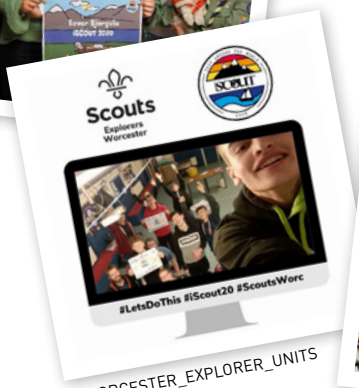
Frikvarteret på Ådneram er mye brukt av Speidernes beredskapsgruppe Sør-Vest. Mange rovere i Vesterlen krets er engasjert i beredskapsarbeidet, noe som også vil være en del av aktivitetstilbudet på leiren. – Det blir mulighet for en beredskapsøvelse eller to for dem som er interessert i det, ja, forteller Ole Martin.

Påmeldingsfristen er i slutten av mai, så rydd plass i kalenderen til roverleir! ❖

FOTO: VESTERLEN KRETS

@WORCESTER_EXPLORER_UNITS

@iscoutgame

@scoutingkoe

ROVERE I FARTA

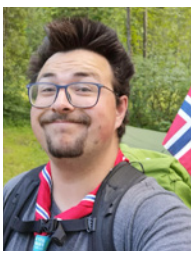
TEKST: MARTE MELLUM I **FOTO:** PRIVAT

Gøy med iScout!

Tiktok-challenges, chilling i sovepose på busstopp og mye, mye mer – det er iScout.

iScout er et internasjonalt arrangement for rovere og ledere. Det gjennomføres i løpet av noen timer en lørdag kveld i mars, i år deltok 526 lag med til sammen over 11 000 rovere og ledere fra 18 land. Lagene får oppgaver via nett og må løse dem for å få poeng. Seks norske lag deltok.

Hva slags oppgaver fikk dere?

– Det var samme type oppgaver som før, sier Bendik Olsen Løvaas fra laget Motorbrevdue i Hordaland krins, som har vært med tidligere. – Vi måtte løpe rundt og gjøre alt mulig rart.

– Det var så mange oppgaver at jeg ikke helt vet hvor jeg skal starte, forteller rover Lasse Løvgren fra Team Trønder i Trøndelag krets. – Men det var mange Tiktok-challenges, og en oppgave som het Netflix and Chill. Den gikk ut på å sette seg på en bussholdeplass med snacks og sovepose mens du ser på Netflix!

I Trøndelag stilte lederne med eget lag. Marit Alterskjær fra Leaders of Trøndelag innrømmer at de ikke fikk til Tiktok-challengene. – Vi måtte også blant annet brodere iScout-merket. Og tegne en skygge av en gjenstand på veggen.

Hva var det morsomste?

– Det var jo ingen andre på laget

som hadde så lyst til å brodere, så da satte jeg meg ned med det, forteller Marit.

– Jeg syntes det var gøy å prøve å løse så mange oppgaver som mulig på de fire timene vi hadde, og det krever godt samarbeid, forteller Bendik.

Lasse, derimot, satt mest og styrte og leverte ut oppgaver til laget sitt, så han var en slags gamemaster, forteller han. – Det var gøy å konkurrere mot lederne i kretsen.

Hva synes dere om arrangementet?

– Det var veldig bra planlagt, mener Bendik.

– Det var et bra arrangement, men vi ble jo slått av roverne, så det var de kry for, forteller Marit.

– Arrangementet er veldig bra planlagt, og proft gjennomført, sier Lasse. – Det er et fint lavterskelarrangement, for alt du trenger er et lokale og et lag av rovere eller ledere. Dessuten varer det bare fire timer.

Skal dere være med neste år?

– Jeg har lyst til å være med neste år også, sier Lasse. – Men jeg håper det er noen andre rovere i kretsen som tar ansvar for planleggingen, siden jeg har gjort det de siste to årene. Jeg vil at andre også skal få slippe til.

– Ja, jeg blir med, så lenge vi ikke er på tur selv, sier Marit.

– Det er i hvert fall det som er planen, forteller Bendik. ❖

@iscoutgame

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** LYKKE JUHLER

Mål:
F-10, S-6,
L-12

Reint vann i koppen

Kan vi drikke vann rett fra bekken eller innsjøen på tur? **Som regel, ja!** Men et par ting er greit å huske.

I Norge har vi godt drikkevann, særlig når vi sammenlikner oss med mange andre land. Det smaker lite og er klart og kjennes friskt. Mange drikker derfor også vann rett fra bekker, elver og innsjøer i skog og fjell når vi er på tur. Det er praktisk og godt og gir en god følelse å kunne slukke tørsten rett fra en klukkende bekk. Som regel er det helt uproblematisk med tanke på helsa – vannet er reint nok.

FOTO: ANDREAS GRAM

UBUDEN GJEST PÅ TUR: MAGETRØBBEL

Men noen smittsomme sykdommer kan overføres via vann rett fra naturen. Vannet kan noen steder inneholde bakterier og enkelte parasitter som gir magetrøbbel og feber. Tar du noen forholdsregler, trenger du sjelden å bekymre deg. Det finnes mange bakterier i miljøet og i avføringen fra dyr og fugler, men bare noen få av dem kan gjøre oss syke. Det er også enkelte parasitter som kan smitte fra dyr til mennesker gjennom drikkevannet. De aller fleste sykdommene som smitter på denne måten, gir diaré som varer i flere dager, av og til med feber og magesmerter. Ikke akkurat en velkommen hendelse på tur!

Dette bør du sjekke før du drikker vann rett fra vannkilden:

- **At vannet er rennende og klart.**
- **At vannet er uten lukt (og smak)**

Av og til kan vannet ha en svakt gulbrun farge fra humus (jord) uten at det har vesentlig betydning for vannkvaliteten. Du kan likevel fint drikke det!

Unngå å drikke vann fra kilder der det er

- **avføring fra dyr eller døde dyr (for eksempel døde lemen) i nærheten**
- **beitedyr like i nærheten, eller vann som har tilsig fra landbruk**

HVA MED BREVANN?

Unngå også å drikke vann som renner fra isbreer, med mindre du forsyner deg fra en elv et par kilometer eller mer nedenfor breen. Når vannet renner gjennom grus og sand, blir det filtrert og mikrobene dør underveis. Smeltevann rett fra breen inneholder ofte både bakterier fra dyr/avføring og slam fra stein og grus. Det siste kan gi smak som ikke er god, og slammet er heller ikke så bra for fordøyelsessystemet ditt.

Harepest er en sykdom som smitter fra dyr til mennesker, typisk via drikkevann fra vannkilder i naturen. Det er flest tilfeller av denne sykdommen i år med mye smågnagere, ikke minst i lemenår, når syke og døde lemen kan forurense bekker, elver og brønner. Harepest kan behandles greit med antibiotika, men det beste er å unngå smitte.

FYLL OPP FLASKA

En drikkeflaske med vann bør du ha med deg på tur, uansett om du satser på å forsyne deg med drikke fra naturens vannkilder. Da er du ikke så avhengig av å finne vann akkurat når du trenger det. Fyll den gjerne opp hver gang du kommer til en elv eller litt større bekk.

Er du i tvil om det er trygt å drikke vannet, men ikke har andre alternativer, kok vannet før du drikker det. Speider-sport selger også en liten og lett vannrenser, men som regel trenger du ingen slik.

Knut Andre Prestsveen fra Nettverk for friluftsliv har ledet fjelllederkurset vinterstid og arrangert brecamp om sommeren:
– Det er ikke noe hokus-pokus med vann på tur om sommeren, du finner jo vann i bekker. På breturer tar vi med oss drikkevann opp på isen. Ellers finnes det jo også om sommeren snø på breen som en kan smelte.

VANN I VINTERFJELLET

Knut Andre har solid erfaring fra overnattingsturer vinterstid: – På vinterturer, som for eksempel fjelllederkurset, har vi med varmt vann på termos og vann i flaske. Mange synes det er greit å bære en vannflaske rundt halsen, gjerne med en sokk utenpå, og inn mot kroppen, slik at vannet ikke fryser. Da kan en også fylle på med litt snø underveis for å drøye vannbeholdningen, er tipset hans.

– Vi prøver alltid å ha fulle flasker. Når vi slår leir, bruker vi primusen til å skaffe oss mer vann. Vi heller vann fra termosen og i vannkjelen og har i snø. Da går det raskere å smelte snøen enn hvis vi starter med bare snø. Vi koker opp vannet og fyller termosene. **Det er som et kretsløp, vi passer hele tiden på å fylle opp vannbeholdningen når vi har brukt av den.**

– Det er lurt å ha med to kjeler, én bare til mat og én til vann. På vinterturer i snøhule over flere dager får vi ikke gjort matkjelen helt rein. Da er det veldig greit med en egen vannkjele, slik at rester fra middagen ikke havner i alle vannflasker og termoser, anbefaler Knut Andre. ❖

Kilde: Folkehelseinstituttet

#speiding

Vi vil være SAMMEN, ha det gøy på møter, turer og leir, men akkurat nå må vi gjøre det annerledes. Fint dét også! Speidere over hele landet har i vinter og vår delt bilder på Instagram med emneknaggene **#speiding** og **#hjemmeleir**

@lene_amalie

@mammavioletta

@hakonfenstad

@hordalandsspeiderne

@anja_pihl98

@solblink

@emilieturjente

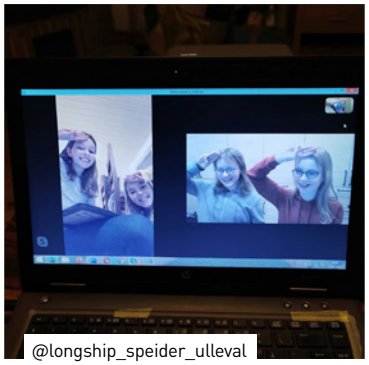

@oadiseth

@fredrikstadmetodistspeidere

@speidersport

@klunken_roverlag

@labr96

@longship_speider_ulleval

@gjeddeglefs

@brynesplanter

@mariemarieflyfly

@maren.paulsen

@osloscout

@randabergspeidergruppe

@markusfagerholt

@oyoyroverlag

@siljekrok

@[illegible]seb.kristansen

@nonstop_roverlag

@speidersport

@faktotum_roverlag

@nadderudspeidergruppe

TEKST: KIRVIL KAASA I **FOTO:** HØYT OPPE FOTO STEINAR MONSEN

Overbeviste myndighetene med **speidermetoden**

Sjøspeiderne har fått gjennomslag for synspunktene sine i forbindelse med en oppdatering av forskrift om bruk av småbåter i fritidssammenheng. Det er godt nytt for både speidere og andre.

I 2018 sendte Sjøfartsdirektoratet et forslag til ny forskrift om fritidsbåter ut på høring. Hensikten var å trygge bruk av mindre fartøy langs kysten. Men forslaget innebar en ny begrensning for aktiviteten til sjøs for blant annet sjøspeiderne: Når båter med motor med mer enn 4 hestekrefter (hk) er i bruk, må det til enhver tid være en person med båtførerbevis ombord.

I praksis ville det innebære at et element fra speidermetoden – learning by doing – ville bli mye vanskeligere å bruke for sjøspeiderne.

Sjøspeidergruppene er for andre kanskje mest kjent for de store, flotte seilbåtene som seiler armada til leir om sommeren, men de har også mange andre typer båter, som kanoer, seiljoller og joller med påhengsmotor. De mindre båtene er mye brukt blant patruljene.

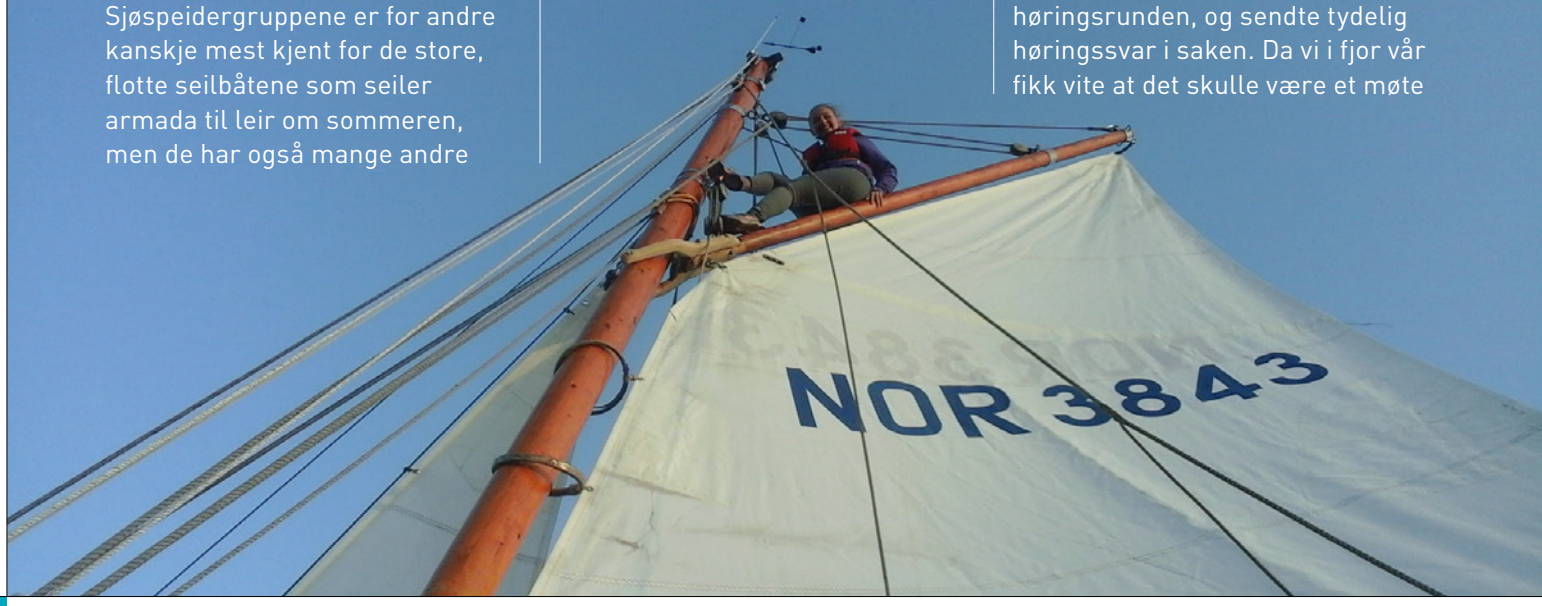
Sigurd Mo, leder i 1. Tananger sjøspeidergruppe, og aktiv i Nettverk for sjøspeiding, var blant dem som engasjerte seg i saken:

– Er du uenig i en sak, kan du gå ut i gatene og demonstrere, eller klage til avisene, men det fører ikke nødvendigvis fram. Skal du påvirke og endre noe, må du gå til dem som jobber med regelverket.

SLUTT PÅ PATRULJETURER I BÅT?

Forslaget stilte økte krav til sertifikater, noe som ville få konsekvenser for mange former for virksomhet, forklarer Sigurd Mo. – Barnehager ville ikke kunne frakte folk ut på holmer og skjær, leirskoler ville måtte begrense sin turaktivitet for ungdom. Forslaget innebar at en person med båtførerbevis til enhver tid måtte være ombord under bruk av båter med motor over 4 hk, det vil si svært mange patruljebåter.

– Sjøspeiderne har et godt forhold til Sjøfartsdirektoratet. Gjennom årene har vi samarbeidet om flere ting, blant annet om opplæring av sikkerhet til sjøs. Vi var inkludert i høringsrunden, og sendte tydelig høringssvar i saken. Da vi i fjor vår fikk vite at det skulle være et møte

om forslaget med Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet, tok vi kontakt og fikk mulighet til å holde et åtte minutter langt innlegg på møtet.

– Jeg reiste og troppet selvfølgelig opp i speiderskjorte, slik at det skulle være tydelig hvem vi representerte. I ord og bilder forklarte jeg hva sjøspeiding er og hvordan vi driver systematisk opplæring i båt fra småspeideralder og oppover. Jeg fortalte at speiderne er på sjøen i patruljebåtene uten voksne, men under oppsyn av andre båter med speidere om bord. Vårt innlegg var det siste på møtet, og jeg merket at det engasjerte tilhørerne.

IMPONERTE SJØFARTSDIREKTORATET

FOTO: PRIVAT

– En måned seinere ble jeg oppringt fra Sjøfartsdirektoratet, med spørsmål om vi kunne delta på et møte med dem på Skype. «Vi kommer heller til dere», svarte jeg. Bjørn Einar Jensen fra nettverket og jeg dro til Haugesund og møtte dem. Direktoratet var representert med flere personer: ansvarlig for opplæring, ansvarlig for sikkerhet for fartøy og ansvarlig for godkjenning av fartøy, for å nevne noen.

Vi holdt presentasjonen vår om sjøspeiding på nytt, men denne gangen fikk vi mye bedre tid og kunne forklare mer detaljert om hvordan vi driver. Slik fikk vi fortalt om den praktiske opplæringen vår, som stemmer godt med de sivile kravene til kompetanse hos båtførere, og som ofte ligger på et høyere nivå: I løpet av tiden som sjøspeider i troppen får du en bedre utdanning enn det som formelt kreves, blant annet gjennom sjøspeidermerkene. Vi fortalte også om den systematiske internkontrollen av fartøy som gjennomføres i hver speidergruppe, noe som imponerte møtedeltakerne fra Sjøfartsdirektoratet. Deretter pekte vi på hvilke deler av det nye regelverket som ville skape utfordringer for oss og ba om at disse ble gjort om på. Det var satt av én time til møtet, men det varte i over to!

NYTT ÅR OG NYTT REGELVERK

– På våren i fjor kom det så en melding om at de nye reglene ble satt på vent i påvente av revidering, og at de gamle skulle brukes inntil videre av blant annet barnehager, skoler, leirskoler og speidere. På nyåret kom så den gode nyheten om at et nytt regelverk var vedtatt, og at våre innspill var tatt hensyn til. Sjøspeiderne er til og med nevnt i reglene som eksempel.

I tillegg er det lempet på regelverket slik at sjøspeidergruppene kan gjennomføre aktiviteter for ikke-speidere innenfor fornuftige juridiske rammer. – Erfaringen med prosessen gjør at gruppene har blitt mer oppmerksomme på mulighetene for å drive opplæring for andre. Det blir enda mer aktuelt i framtiden, det vil si opplæring for båtførerprøven, samt internasjonalt båtførerbevis. Det siste innebærer en del mer praksis enn båtførerprøven, praksis som vi allerede gjør i sjøspeideren, understreker Sigurd Mo. ❖

SJØFARTSDIREKTORATET
Sjøfartsdirektoratet har ansvar for sikkerhet for liv, helse, fartøy og miljø til sjøs. Det er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet og skal avlaste departementet med faglig arbeid og gjennomføring av tiltak.

SJØSPEIDING
Norges speiderforbund har 25 sjøspeidergrupper langs kysten fra Fredrikstad og til Rødøy. Sjøspeidergruppene bruker sjø og det maritime som ramme for speiderarbeidet og gjennomføring av speiderprogrammet. Nettverk for sjøspeiding består av alle sjøspeidergruppene samt alle ledere og rovere i disse. Nettverket arrangerer sjøspeiderleir, armadaer og flere kurs.

TEKST: KIRVIL KAASA

På søken etter ulike typer

Om et halvt år skal Speidertinget velge et nytt speiderstyre. Valgkomiteen er for lengst i gang med å finne gode kandidater. **Kanskje noe for deg eller noen du kjenner?**

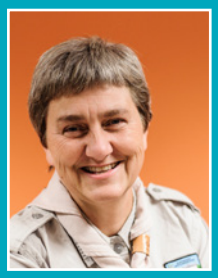

FOTO: CF SALICATH

Et velfungerende styre skal ha kunnskaper innen en rekke områder.
– Det er plass til både de erfarne og de yngre, ferskere kandidatene, understreker leder for valgkomiteen, Hanne Mette Lundberg. – Et godt styre er satt sammen av ulike mennesker som utfyller hverandre med forskjellig bakgrunn og erfaring. Ingen som stiller til valg dekker alle egenskaper det er behov for i et styre. Det som teller, er summen av alle styremedlemmenes kompetanse som komplett patrulje!

I tillegg til Lundberg består valgkomitéen av Karl-Erik Onstad, Ragnhild Mostervik Harstad, Vidar Nyløkken Hagen og Oda Emilie Larsen. Flere av dem har erfaring fra Speiderstyret. Komitéen er bevisst på å tenke langsiktig, og har som ambisjon å finne mange gode kandidater som kan bli medlemmer av speiderstyrepatruljen og bidra med sine ferdigheter og kunnskaper.
Det er ikke speiderkunnskapen som først og fremst er avgjørende når valgkomiteen ser etter og vurderer mulige kandidater.
– Organisasjonen vår er best tjent med å ha et styre som har kompetanse særlig innenfor styrearbeid og økonomistyring, som behersker personalledelse, som evner å jobbe langsiktig med utviklingsarbeid og med strategisk planlegging, forklarer Hanne Mette. – At styret samlet har et stort nettverk og kunnskap om viktige beslutningstakere, og kan bruke dette til beste for speideren, er også av betydning.

Valgkomiteen legger også vekt på at styret som skal velges til høsten har evnen til å være synlige eksternt, holde god kontakt med kretser og medlemmer og utnytte forbundets frivillige, ansatte og økonomiske ressurser best mulig.

Det aller viktigste er å ta de nødvendige beslutningene som skal til for at NSF når sine langsiktige mål.

Oppsummert betyr alt dette at det kan finnes enkelte gode styrekandidater som i dag ikke er veldig aktive i speideren, selv om hovedtyngden av styret naturlig nok må være det.

– På Speidertinget I 2016 staket forbundet, med det daværende Speiderstyret ved roret, ut kursen for neste tiårsperiode. Nå er vi halvveis i denne, og styret som blir valgt i november skal både jobbe etter denne strategien og legge grunnlaget for en ny strategiperiode, understreker valgkomiteens leder.
Hun minner også om at det er flere andre interessante og viktige verv Speidertinget skal velge personer til (se egen boks).
– Valgkomiteen kontakter alle som melder sin interesse for et eller flere av vervene, eller som blir foreslått av andre. Vi gjennomfører individuelle intervjuer i tillegg til den presentasjonsmalen hver enkelt kandidat etter hvert vil få tilsendt for utfylling. ❖

STYREKANDIDATENS EGENSKAPER:

- Handlekraftig (evne til å ta beslutninger)
- Strategisk (posisjonere speiderbevegelsen mot morgendagens samfunn)
- Analytisk (evne til å se konsekvenser / mot til å stå for konsekvensene)
- Lagspiller (samarbeidsevner og lojalitet)
- Strukturert (prioritere forberedelser til møter, og ha evne å arbeide selvstendig mellom disse)

En viss forståelse for hva styrearbeid innebærer – og ikke innebærer – er viktig. Det er vesentlig å ha et bevisst forhold til at et styreverv medfører ansvar og oppgaver. Spør deg selv om du har tid og motivasjon til å prioritere styrearbeidet. Snakk gjerne med noen som har hatt et verv i Speiderstyret, for eksempel noen i valgkomiteen.

OM SPEIDERSTYRET

Speiderstyret står for ledelsen av Norges speiderforbund. Styret består av åtte valgte medlemmer, inkludert speidersjefen og ett varamedlem. Hele styret velges på Speidertinget for en toårsperiode. Speiderstyret har mange og varierte oppgaver. Disse og styrets arbeidsform med mer kan du lese om på speiding.no/om oss.

HVILKE VERV ER PÅ VALG?

- Speidersjef
- Visespeidersjef
- Fem speiderstyremedlemmer
- Varamedlem til Speiderstyret
- Medlem til lovutvalget
- Medlem til klagenemda

TRE OM Å HA ET NASJONALT VERV:

FOTO: JENS MORSØ.

Tone Ødegaard, speiderstyremedlem 2014–2018:

– Jeg stilte til valg fordi jeg er overbevist om at speiding har potensiale til å nå ut til flere, og hadde veldig lyst til å bidra på nasjonalt nivå med å finne bedre måter å utnytte ressursene i de frivillige, de ansatte, støtteordninger osv. på. Det året jeg stilte var dette temaer i strategien og arbeidsplanen. Det gjorde det ekstra aktuelt å stille til styret. Å være styremedlem var til tider utfordrende, men svært lærerikt og noe som ga mye energi. Det er gøy å jobbe sammen med engasjerte styremedlemmer som alle ønsker å bidra til at NSF blir bedre.

FOTO: HÅKON BRODER LUND

Mats Brunsvik, speiderstyremedlem 2014–2018:

– Det å ha et verv på nasjonalt nivå er veldig lærerikt og gir deg et bredere overblikk over hvordan vi arbeider i speideren, og hvor mye vi faktisk betyr for samfunnet. Etter mine to perioder i Speiderstyret sitter jeg igjen med en dypere kunnskap som hjelper meg i mitt videre arbeid i speideren lokalt og regionalt. Jeg kommer nok etter hvert også til å engasjere meg videre i forbundet.

FOTO: PRIVAT

Knut Olav Seland, medlem av lovutvalget siden 2018:

– Det er en spennende oppgave å få lov til å forvalte regelverket rundt speiderne våre. Vi kan godt være stolte av det regelverket. Det gir god demokratitrening for unge mennesker, det vil si gode muligheter for dem til å være med og påvirke. Derfor er det viktig at vi alle har en felles oppfatning av NSFs lover og regler og at de brukes på riktig måte.

HVORDAN STILLE TIL VALG?

Kan du tenke deg å stille til valg? Kjenner du noen du mener bør være kandidat til Speiderstyret? Har du spørsmål? Valgkomiteen vil gjerne høre fra deg! Ta kontakt med dem på valg@speiding.no innen 22. juni.

TEKST: ANTONIA MACCOLL I **FOTO:** TUVA MOHOLDT

Vi skal på Eurojam 2020! i 2021

For første gang siden 2005 skulle det være europeisk jamboree denne sommeren, men den er flyttet til neste år. De norske **deltakerne gleder seg uansett til leir!**

Patrulje Vikingane gleder seg til å være med på europeisk jamboree neste sommer! Fra venstre: Ole Jakob Lindseth Pettersen, Marie Stenersen (bakerst), Carsen Petersen, Helene Bruserud, Vilde Knudtzon Nakim, Sigmund Søvde (med en finger i været), Andreas Lindseth Pettersen og Karoline Marie Andersen.

Speiderne lager pierogi på en troppssamling. Foto: Markus Fagerholt.

Fra 2. til 13. august neste år samles hele 22 000 europeiske speidere til Eurojam 2020, som beholder navnet sitt, selv om den er utsatt. De norske deltakerne gleder seg stort til en internasjonal leir på Sobieszewo-øya ved fine Gdansk i Polen, ett år seinere enn planlagt på grunn av korona-pandemien.

Akkurat som for neste års landsleir i Norge, er programmet på Eurojam 2020 basert på FNs bærekraftsmål. Motto for leiren er Time to ACT! Se deg omkring, våkn opp og gjør noe! Arrangørene forklarer at de vil påvirke deltakerne og alle andre på leiren til å gjøre alt de kan for klimaet og lære mange nye ting gjennom speiding!

SPILLET "REDD KLODEN"

"The Game" (spillet) blir en viktig del av leirlivet. Det handler om å lære om FNs bærekraftsmål og hva en som enkeltmenneske kan gjøre, for deretter å se nærmere på hvordan vi kan samarbeide om å redde kloden. Så blir det spennende å se om spillerne – altså leirdeltakerne – klarer å redde kloden i løpet av leiruka. Spillet blir avsluttet på leiren, uansett om de lykkes eller ikke!

Norge har også med nesten tretti rovere/ledere som skal være en del av leirens International Service Team (IST). IST har oppgaver knyttet til blant annet leiravis og leirradio, lydanlegg og mye mer.

På troppsamlingene i forkant har de norske deltakerne hatt rebusløp, leirbål, Kahoot om Polen og har lagd pierogi, en kjent polsk melbolle som fylles med søtsaker eller kjøtt og grønnsaker.

Angrer du på at du ikke meldte deg på som deltaker eller leder? Ta kontakt på nor@ej2020.org, det er alltid mulighet for at en plass eller to blir ledige! ❖

TANKER FRA NORSKE DELTAKERE OM Å DELTA PÅ EUROJAM 2020:

– Jeg husker selv hvor kult det var å delta på verdensspeiderleiren i 2015 og har lyst til å bidra til at flest mulig skal få oppleve den samme følelsen i Polen! Derfor vil jeg være med som leder.

– Det å bli kjent med andre speidere er også en viktig del av speiderens fredsarbeid. Tenk at ved å bli venner kan vi være med og skape en bedre verden!

– Jeg synes det er spennende med nye kulturer og vil bli kjent med nye folk, og, ikke minst, snakke engelsk.

– Jeg synes det er fint å bli kjent med andre som er opptatt av friluftsliv og vennskap og det virker spesielt spennende å bli kjent med speidere fra andre land.

SPEIDERSJEFENS HJØRNE

TEKST: HÅVARD DJUPVIK | **FOTO:** FOTOGRAF BIRDY - BIRGITTE HENEIDE

Så ble plutselig alt litt annerledes

Fra å møtes og gjøre aktiviteter sammen hver uke. Fra å planlegge helgeturer, leir og kretsbannerkonkurranser. Så plutselig skulle vi gjøre ingenting? Eller skal vi det?

Vi er alltid beredt! Beredt til å stille opp for andre, til å gjøre vårt beste i motgang og vansker. Og speiderne i Norge har virkelig vist at de er beredt i denne nye, rare situasjonen. Grupper som snur seg rundt og lager digitale speidermøter, speiderledere som deler erfaringer og tips med hverandre med stor entusiasme, nye konsepter og begreper som formes. Alle skal på nærtur, på hjemmeleir, på skjermtreff. Det er fantastisk å se så mye energi og vilje som bobler hos beredte speidere.

Når endringer skjer fort og nye metoder spretter opp i høyt tempo, så er det fort gjort at noen faller av på veien. Å være en god venn handler om å se alle du pleier å se, selv om du ikke får sett dem fysisk. Å være en god speiderleder eller peff er kanskje viktigere enn noen gang, når så mange sitter alene i forskjellige situasjoner, noen av dem vanskeligere enn andre. Å få en telefon fra noen, møte noen på skjermtreff eller snakke litt sammen over et gjerde kan noen ganger bety mer enn man tror. Og det er ikke så lett å alltid vite hvem som trenger det mest.

Så blir ikke denne våren eller denne sommeren helt som den pleier, eller helt som vi hadde tenkt. Men kanskje er dette en periode for å tenke gjennom hvordan vi kan være beredt uansett. Det er en tid for å gi full gass, prøve seg frem, feile, lære av erfaring og dele. Akkurat som vi vanligvis gjør, bare litt annerledes.

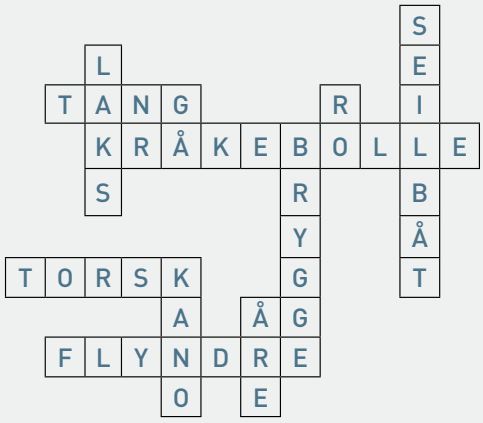
Ta vare på hverandre og ta vare på de andre. Hold sammen og husk at selv om det ikke er tid for en klem så er vi fortsatt verdens største og beste vennegjeng! ❖

Speiderhilsen fra speidersjef Håvard og Speiderstyret.

Løsning på hodebryoppgaver på side 16

LØSNING PÅ GRUBLISER:
Det står ni bøker på hylla.

Det må 10 håndtrykk til før alle gjestene har hilst på hverandre.

HEDER OG ÆRE

Vi presenterer speidere, speiderledere og andre som er blitt gjort ekstra stas på for speiderinnsatsen sin.
Gratulerer!

NSFS HEDERSTEGN

- Jan Helge Refsnes, tildelt av Rovernes beredskapsstyrke Kristiansand
- Ksenia Sazonova, tildelt av Langhus speidergruppe
- Øystein Santi, tildelt av Langhus speidergruppe
- Kjell Aaberg, tildelt av 1. Bråstad MSK speidergruppe

ÆRESKNIV

- Signe Refsnes, tildelt av Rovernes beredskapsstyrke Kristiansand
- Gudrun Besteland Stray, tildelt av Rovernes beredskapsstyrke Kristiansand
- Frode Johan Nilsen, tildelt av Rovernes beredskapsstyrke Kristiansand
- John Petter Landsverk, tildelt av Rovernes beredskapsstyrke Kristiansand
- Anders Bredesen, tildelt av 3. Eidsvoll speidergruppe
- Tor Arne Linnerud, tildelt av 3. Eidsvoll speidergruppe
- Finn Harry Lyng, tildelt av 3. Eidsvoll speidergruppe
- Rina Beate Martinsen Degnæs, tildelt av 1. Øvsttun speidergruppe
- Daniel Aspenes Rosvold, tildelt av 1. Øvsttun speidergruppe
- Helge Hatlestad, tildelt av 1. Øvsttun speidergruppe
- Joachim Holdhus, tildelt av 1. Øvsttun speidergruppe
- Ole-Jørgen Førde, tildelt av Øvre Buskerud krets
- Frode Vigemyr, tildelt av Langhus speidergruppe

SPEIDERSJEFENS TOPPUTMERKELSE

Dette er den høyeste utmerkelsen du kan oppnå som stifinner, vandrer eller rover. Hensikten med merket er at det skal være noe å strekke seg etter. Det er egne krav til topputmerkelsen for hver aldersgruppe.

Vandrere

- Mathilde Karoline Ueland, Søreide speidergruppe
- Åste Andersen Høgstedt, 1. Kongsvinger speidergruppe

MEDLEMSINFORMASJON

Her er en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap i Norges speiderforbund.

SOM MEDLEM FÅR DU

- Mange flotte opplevelser på møter, turer, leirer og andre arrangementer
- Unik praktisk kunnskap
- Mange nye venner
- Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
- Medlemsbladet SPEIDEREN tre-fire ganger i året
- Rabatt på leie av flotte speidereiendommer og speiderskuta Havbraatt
- Personskadeforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets, korps eller forbund, også utenfor Norge.

MEDLEMSKONTINGENT

Å drive godt speiderarbeid, er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengige av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på støtten avhenger av hvor mange betalende medlemmer Norges speiderforbund har. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelser. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer, og bruk riktig KID-nummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT

Alle medlemmer har et sekssifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen og er registrert i medlemssystemet Min speiding. Oppgi nummeret ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren, si fra til din lokale leder og/eller send en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

FOR MANGE BLADER I POSTEN?

Er dere flere speidere i familien, kan det være nok å motta ett eksemplar av SPEIDEREN. Dere kan ordne dette i medlemssystemet Min speiding, eller gi beskjed til forbundskontoret.

SPEIDERENS EGEN BUTIKK

Speider-sport er Norges speiderforbunds egen butikk.
Se **speidersport.no**. Her finner du alt av speiderklær og utstyr.

SPEIDERNE ER PÅ NETT

Norges speiderforbunds nettside er speiding.no.
På siden blispeider.no finner du nyttig informasjon om hva speiding er og hvor nærmeste speidergruppe befinner seg. Følg oss gjerne også på Facebook og på Instagram (#speiding). Mange grupper har også egne nettsider, eller en Facebook-side/-gruppe. Spør en leder i speidergruppa!

NORGES SPEIDERFORBUND

St. Olavs gate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

SPEIDERNES NYE KLÆR

Sammen med Tufte og Norges speiderforbund har vi laget den nye kolleksjonen til speiderne. Den er satt sammen av skikkelige klær som tåler utelek og en aktiv hverdag. Klærne er laget av miljøvennlige råmaterialer som ull, bambus og økologisk bomull.

Speider-
kolleksjonen
er mye større.
Se alt her: